

Biuletyn Informacyjny

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 4/2020

Rynki rolne

DZIAŁANIA KOWR

NA RYNKACH ROLNYCH

WSPARCIE RYNKU PRODUKTÓW PSZCZELICH

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE W CELU STABILIZACJI RYNKÓW ROLNYCH

MONITOROWANIE RYNKÓW ROLNYCH

monitorowanie i nadzór nad uprawą tytoniu oraz produkcją i zbyciem surowca tytoniowego, administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina

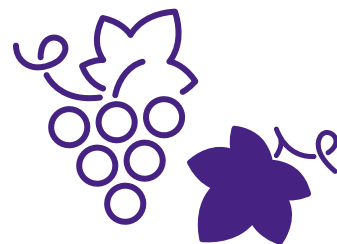
MECHANIZMY W RAMACH REGULACJI HANDLU ZAGRANICZNEGO Z KRAJAMI SPOZA UNII EUROPEJSKIEJ

pozwolenia na przywóz/wywóz towarów rolno-spożywczych

SPIS TREŚCI

- 2** List Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
Małgorzata Gośniowska-Kola
- 3** Dekada dynamicznego rozwoju polskiego winiarstwa
Anna Rytelewska, Piotr Burkot
- 5** Podsumowanie sezonu pszczelarskiego 2019/2020
Monika Koźlakiewicz
- 6** Tendencje w uprawie i produkcji tytoniu w Polsce
Beata Kurant
- 8** Działania interwencyjne w obliczu brexitu
Monika Brzezińska, Hanna Wojniak
- 10** Wymiana handlowa z Wielką Brytanią
Agnieszka Kochaniec
- 11** Obowiązek rejestracji w LORI
Beata Wawrenty
- 12** Dobre wyniki polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych
Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 14** Wpływ suszy na działalność i kondycję spółek KOWR
dr Paweł Góralski
- 18** Polskie warzywa – kupuj świadomie
Marzena Trajer
- 22** Poradnik eksportera – kierunki eksportu polskich towarów rolno-spożywczych
Ada Krzewicka
- 24** Sytuacja na rynkach rolnych
- 32** Summary

str. **3**

Dekada dynamicznego rozwoju polskiego winiarstwa

Polski rynek wina intensywnie się rozwija. W 2010 r. produkcja wina z polskich winogron wynosiła ok. 400 hl. W roku 2019/2020 wprowadzono do obrotu 6374 hl wina, co w przeliczeniu daje ok. 850 tys. butelek. Wzrost produkcji wina tylko w ostatnich dwóch latach wyniósł ponad 100%.

str. **12**

Dobre wyniki polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych

Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR, omawia wyniki eksportu towarów rolno-spożywczych. Od stycznia do sierpnia 2020 r. wartość ich sprzedaży za granicę osiągnęła 21,9 mld euro, o 1,2 mld euro więcej niż rok wcześniej. Polskie firmy branży rolno-spożywczej z powodzeniem konkurują już na całym świecie.

Biuletyn Informacyjny KOWR

ISSN 1233-2437, nakład 8000 egz.

Wydawca: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

01-207 Warszawa, ul. Karolkowa 30

Redakcja: Departament Rozwoju Rynku, Wydział Wydawnictw

tel. 22 376-71-14, faks 22 376-70-51, e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Projekt graficzny, DTP, druk

www.ccp.com.pl

Wydawnictwo bezpłatne

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy,

z przyjemnością oddaję Państwu kolejny numer „Biuletynu Informacyjnego”, którego tematem przewodnim są działania Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na rzecz stabilizacji sytuacji na rynkach rolnych. W kompetencjach KOWR pozostaje realizacja zarówno krajowych, jak i unijnych mechanizmów o charakterze wspierającym i monitorującym rynki rolno-spożywcze.

Numer otwiera artykuł na temat dynamicznego rozwoju winiarstwa w Polsce, który obserwujemy od kilku lat. W bloku rynkowym znajdują Państwo informacje na temat podejmowanych działań mających na celu uszczelnianie obrotu surowcem tytoniowym, co wpływa na ograniczenie szarej strefy w handlu suszem tytoniowym i wyrobami tytoniowymi w Polsce. Zamieszczamy także podsumowanie udzielonego przez KOWR w sezonie 2019/2020 wsparcia na rzecz rozwoju krajowego pszczelarstwa.

W związku ze zbliżającym się terminem opuszczenia struktur unijnych przez Wielką Brytanię publikujemy opracowania na temat zasad funkcjonowania obrotu towarowego pomiędzy Polską a Wielką Brytanią w nowej rzeczywistości oraz działań o charakterze interwencyjnym w kontekście potencjalnych zaburzeń, które mogą wystąpić na rynku wewnętrznym UE.

Podejmujemy również temat najświeższych zmian w administrowaniu kontyngentami taryfowymi w ramach wydawanych przez KOWR pozwoleń na przywóz/wywóz towarów rolno-spożywczych, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązku rejestracji w systemie informatycznym LORI.

Zapraszam do lektury artykułów o wynikach polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych oraz o perspektywicznych kierunkach wywozu. Sektor rolno-spożywczy jest kluczowym segmentem polskiej gospodarki i ważnym ogniwem w międzynarodowym łańcuchu dostaw. Wartość wyeksportowanych towarów z roku na rok rośnie, a rolnictwo jest branżą o dodatnim dla naszego kraju bilansie w handlu zagranicznym. Polskie firmy nawet w czasie pandemii koronawirusa skutecznie walczą o udział w zagranicznych rynkach.

W numerze zamieszczamy drugą część publikacji o skutkach kłęski suszy w latach 2018–2019 na działalność i wyniki finansowe spółek nadzorowanych przez KOWR, jak również artykuł o polskiej produkcji warzywniczej, zachęcający do spożywania rodzimych warzyw bogatych w cenne składniki odżywcze. Szczególnie dziś, w tak trudnym czasie jak pandemia koronawirusa, wielkiego znaczenia nabierają świadome decyzje zakupowe konsumentów, które wpływają na sytuację ekonomiczno-gospodarczą kraju. Wspierają polskich producentów rolnych oraz przedsiębiorstwa, zwiększają sprzedaż polskiej żywności. Pamiętajmy #KupujŚwiadomie PRODUKT POLSKI.

Życzę przyjemnej lektury

MAŁGORZATA GOŚNIOWSKA-KOLA
p.o. Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

DEKADA DYNAMICZNEGO ROZWOJU POLSKIEGO WINIARSTWA

Polski rynek wina intensywnie się rozwija. W roku 2019/2020 wprowadzono do obrotu 6374 hl wina, co w przeliczeniu daje ok. 850 tys. butelek. Wzrost produkcji wina w ostatnich dwóch latach wyniósł ponad 100%.

Współczesna historia polskiego winiarstwa zaczęła się w roku 2005, kiedy to decyzją Rady Unii Europejskiej Polska zaliczona została do strefy „A” uprawy winorośli, tj. wino produkowane w Polsce można było przeznaczyć do sprzedaży. Jednakże pomimo obowiązujących już krajowych regulacji prawnych dotyczących organizacji rynku wina istniejące wówczas bariery administracyjne spowodowały, iż zainteresowanie wyrobem wina z przeznaczeniem do sprzedaży było niewielkie.

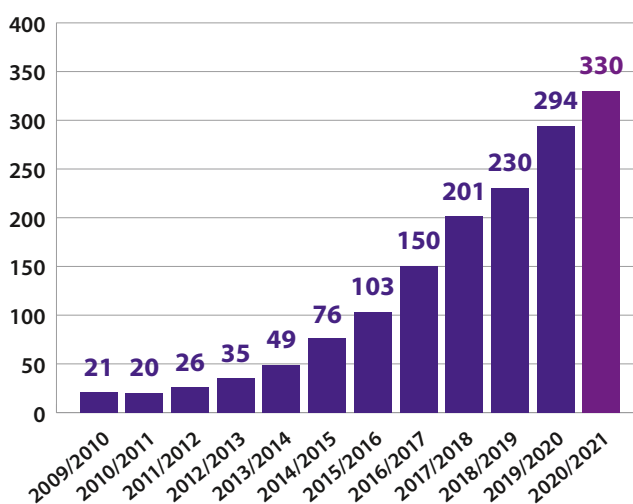
Dopiero zmiany w prawodawstwie krajowym, które nastąpiły pod koniec poprzedniej dekady oraz na początku obecnej, tj.:

- nowelizacja ustawy o podatku akcyzowym, która zniósła obowiązek prowadzenia składu podatkowego dla producentów wina z polskich winogron, których roczna produkcja nie przekracza 1000 hl (1 hektolitr to 100 litrów);
- wejście w życie w 2011 r. nowej ustawy regulującej organizację rynku wina, która przewidywała liczne uproszczenia administracyjne dla małych producentów wina, w tym zaniechanie wymagań administracyjnych i technicznych dotyczących miejsca wyrobu wina (uproszczenie obowiązków statystycznych, brak obowiązku rejestracji działalności gospodarczej dla rolników wyrabiających mniej niż 100 hl wina rocznie, możliwość sprzedaży wina na terenie winnicy tylko po otrzymaniu zezwolenia z urzędu gminy), stały się istotnym bodźcem do dalszego rozwoju rynku wina w Polsce.

Wynikiem tego jest **obserwowany od kilku lat dynamiczny rozwój winiarstwa w Polsce** pomimo faktu, że założenie winnicy jest bardzo kapitałochłonne. Zdobywane przez winiarzy doświadczenie oraz rozwój nowych technologii pozwalają na uprawę winorośli, które coraz lepiej radzą sobie w polskim klimacie.

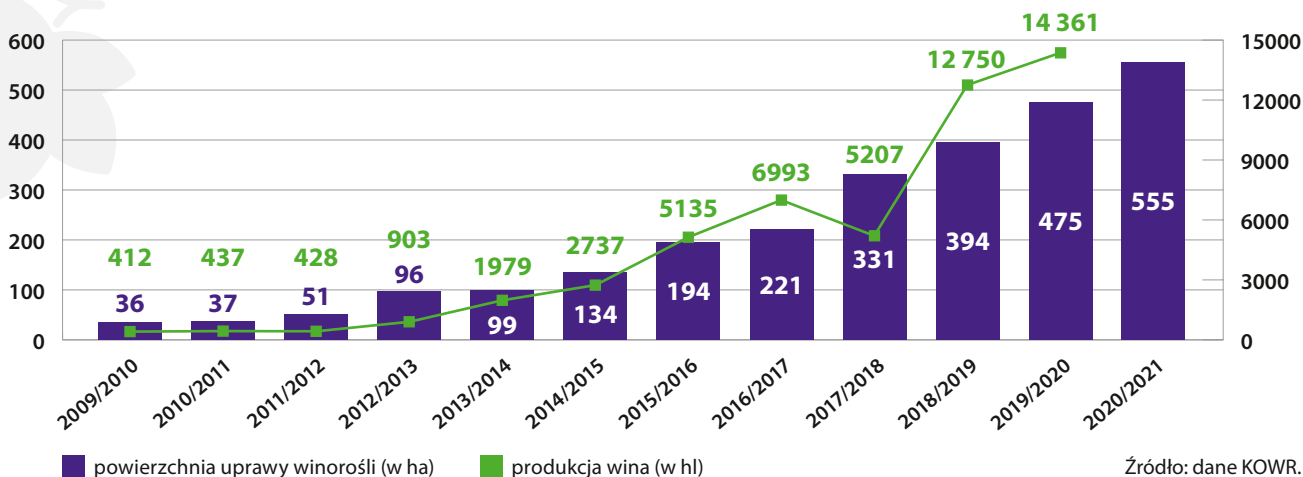
Na początku obecnej dekady w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego (od 1 września 2017 r. – przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa) znajdowało się zaledwie kilkanaście winnic. Obecnie **w ewidencji prowadzonej przez Dyrektora Generalnego KOWR znajduje się 330 winnic**. Najwięcej producentów wina, wpisanych do ewidencji na rok gospodarczy 2020/2021, znajduje się w województwie małopolskim (64), lubuskim (38), dolnośląskim (37), podkarpackim (33) oraz lubelskim (33). Jeżeli chodzi o województwo lubelskie, to winnic tam położonych jest więcej, jednakże ich właściciele mieszkają lub mają siedzibę w innych województwach (głównie mazowieckim).

LICZBA PRODUCENTÓW WINA WPISANYCH DO EWIDENCJI W LATACH 2009/2010–2020/2021

Źródło: dane KOWR.

AREAL UPRAWY WINOROŚLI ORAZ WIELKOŚĆ PRODUKCJI WINA W LATACH 2009/2010–2019/2020

Polskie winnice posiadają areal upraw winorośli liczący od kilkunastu arów do kilkunastu hektarów. Jeszcze dziesięć lat temu największy obszar winnic znajdował się w tradycyjnych winiarskich województwach, tj.: lubuskim, dolnośląskim i małopolskim. Z biegiem lat uprawy winorośli powstawały także i w innych województwach, nawet w tych, które w ogóle nie są kojarzone z produkcją wina ze względu na warunki klimatyczne bądź ukształtowanie terenu, jak województwo łódzkie, opolskie, pomorskie, czy też nawet warmińsko-mazurskie. Obecnie **najwięcej winnic skupionych jest w pasie województw południowo-zachodnich, południowo-wschodnich i południowych, gdzie warunki klimatyczne sprzyjają uprawie winorośli.** Największy areal winnic w roku gospodarczym 2020/2021 odnotowany został głównie w województwach: lubuskim (ok. 19%), małopolskim (ok. 16%), dolnośląskim (ok. 13%), podkarpackim (ok. 9%) oraz zachodniopomorskim (ok. 8%).

Na początku obecnej dekady produkcja wina z polskich winogron wynosiła ok. 400 hektolitrów. W następstwie zmian w prawodawstwie krajowym oraz rosnącej popularności polskiego wina na rynku, zauważyć można **coroczny skokowy wzrost produkcji wina.** Wyjątkiem jest produkcja wina w roku gospodarczym 2017/2018, gdy nastąpił jej spadek ze względu na niezwykle niekorzystne warunki atmosferyczne. Jednak wielkość produkcji wina nie zawsze jest proporcjonalna do arealu upraw winorośli, gdyż wpływ na nią mają także inne czynniki zewnętrzne, głównie warunki pogodowe (przymrozki, susza, ulewne deszcze, gradobicia, trąby powietrzne), które mogą przyczynić się do znacznej redukcji plonów winogron, obniżenia ich jakości, a nawet do całkowitego zniszczenia plantacji.

Ze wstępnych szacunków na rok gospodarczy 2020/2021 wynika, że **produkcja wina może zwiększyć się o ok. 2000 hektolitrów w porównaniu z poprzednim rokiem.**

Na przestrzeni ostatnich 10 lat można zauważyć, że **winiarstwo w Polsce cieszy się coraz większą popularnością.** Rejony, w których rozwija się najbardziej dynamicznie, w znacznej mierze pokrywają się z atrakcyjnymi regionami turystycznymi, posiadającymi rozwiniętą infrastrukturę agroturystyczną. Połączenie agroturystyki ze zwiedzaniem winnic, czyli tzw. enoturystyka, jest znakomitą okazją do promocji tych obszarów. Takie kroki są już od kilku lat podejmowane. Wyrazem tego jest powstawanie tzw. szlaków winiarskich. Główną ideą takich projektów jest zachęcenie turystów do odkrywania dziedzictwa kulturowego danego regionu, zwiedzania winnic, spotkań z ich właścicielami oraz obcowania z przyrodą regionu. Projekty takie organizowane są zwykle wspólnie przez zrzeszenia winiarzy danego regionu, wspierane przez władze danego województwa. Turystów przyciągają nie tylko szlaki winne, ale także inne wydarzenia związane z winiarsstwem, jak np. coroczne święto wina w Jasle bądź liczne imprezy winiarskie w województwie lubuskim. Również w mediach pojawia się coraz więcej artykułów poświęconych polskiemu winiarstwu, co także sprzyja jego rozwojowi i wzbudza zainteresowanie konsumentów polskiego wina. Wszystko to sprawia, że Polacy coraz chętniej sięgają po polskie wino, które staje się coraz częściej rozpoznawalną marką, a jego konsumpcja rośnie, o czym świadczy **wzrost produkcji wina w ostatnich dwóch latach o ponad 100%.**

Uprawa winorośli i produkcja wina dla niektórych jest hobby i pasją pozwalającą na oderwanie się od codziennych zajęć biznesowych lub życia w mieście, a dla innych – źródłem utrzymania.

Anna Rytelewska

Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

Piotr Burkot

Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

PODSUMOWANIE SEZONU

PSZCZELARSKIEGO 2019/2020

Jednym z programów wsparcia w sektorze pszczelarstwa jest mechanizm wspólnej polityki rolnej „Wsparcie rynku produktów pszczelich” – działanie delegowane do KOWR z agencji płatniczej (ARiMR). W sezonie 2019/2020 kwota pomocy przeznaczona na wsparcie branży pszczelarskiej wyniosła ok. 33,5 mln zł i była o blisko 10 mln zł wyższa niż roku 2019.

Pszczelarstwo jest sektorem produkcji, który spełnia szereg ważnych funkcji, zarówno w Polsce, jak i na całym świecie. Pozwala na utrzymanie roślinności wymagającej zapylenia, a produkty pszczelarskie mają zastosowanie w przemyśle spożywczym, kosmetycznym i farmaceutycznym.

Do rozwoju pszczelarstwa w kraju w ostatnich latach przyczyniły się: wysoka jakość produkowanego sprzętu pasiecznego, dobrze zorganizowane struktury związków pszczelarzy, podnoszenie świadomości społecznej związanej z produkcją miodu, a także kolejne krajowe programy wsparcia pszczelarstwa. Dzięki temu należy odnotować ciągle rosnącą liczbę rodzin pszczelich w Polsce, a nasz kraj stał się jednym z wiodących producentów miodu w Unii Europejskiej.

KOWR realizuje mechanizm „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w oparciu o „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa” zatwierdzany przez Komisję Europejską. Środki na wsparcie pszczelarstwa pochodzą zarówno z budżetu krajowego, jak i unijnego. Refundacji podlegają całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione przez podmioty uprawnione na realizację działań określonych w krajowym programie. Wsparciem zostało objętych 6 obszarów: szkolenia, zakup sprzętu pszczelarskiego, zakup urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrownego, zakup pszczoł, zakup leków do zwalczania warrozy oraz analizy jakości miodu.

W sezonie 2019/2020 do KOWR wpłynęły 443 projekty od 98 podmiotów uprawnionych. Największym zainteresowaniem cieszyły się projekty na zakup sprzętu pszczelarskiego oraz zakup leków do zwalczania warrozy. W bieżącym roku podpisanych zostało łącznie **436 umów** na kwotę **33,5 mln zł**.

Pozytywnie rozpatrzono 400 wniosków o wypłatę refundacji. Środki finansowe zostały rozdysponowane do dnia 15 października br., a na rachunki bankowe 95 podmiotów

uprawnionych ARiMR wypłaciła przyznane kwoty refundacji na łączną kwotę 31,7 mln zł.

W tabeli poniżej przedstawiono wartość wypłaconych środków finansowych w podziale na województwa, na których terenie zarejestrowane są podmioty uprawnione.

WOJEWÓDZTWO	PRYZNANE ŚRODKI FINANSOWE (ZŁ)	LICZBA PODMIOTÓW UPRAWNIONYCH
DOLNOŚLĄSKIE	2 029 509,55	8
KUJAWSKO-POMORSKIE	1 478 266,10	4
LUBELSKIE	5 654 128,40	10
LUBUSKIE	896 588,33	2
ŁÓDZKIE	1 229 713,69	3
MAŁOPOLSKIE	2 551 055,84	5
MAZOWIECKIE	2 290 396,83	12
OPOLSKIE	704 456,37	2
PODKARPACKIE	2 054 598,95	9
PODLASKIE	553 867,33	5
POMORSKIE	1 684 949,06	4
ŚLĄSKIE	2 281 304,97	7
ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 572 967,30	6
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 918 625,77	7
WIELKOPOLSKIE	3 445 480,55	6
ZACHODNIOPOMORSKIE	1 345 386,81	5
SUMA KOŃCOWA	31 691 295,85	95

Monika Koźlakiewicz

Zastępca Dyrektora

Departamentu Interwencji Rynkowych KOWR

TENDENCJE W UPRAWIE I PRODUKCJI TYTONIU W POLSCE

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa od 2017 roku realizuje zadania związane z monitorowaniem uprawy tytoniu oraz nadzorem nad produkcją i zbyciem surowca tytoniowego.

Uprawa tytoniu w Polsce ma długą tradycję, jej początki sięgają schyłku XVI wieku. Obecnie uprawa tytoniu objęta jest regulacjami mającymi na celu uszczelnienie obrotu surowcem tytoniowym, a co za tym idzie – ograniczenie szarej strefy w handlu suszem tytoniowym i wyrobami tytoniowymi w Polsce.

Polska jest jednym z największych producentów tytoniu w UE. Areał uprawy tytoniu charakteryzuje się silną koncentracją

w ujęciu regionalnym. Podstawą rejonizacji uprawy tytoniu są w głównej mierze warunki klimatyczne i glebowe oraz zasoby siły roboczej. Uprawą tytoniu zajmują się wyspecjalizowane gospodarstwa rolne, zrzeszające się w grupy producentów. Na rynku tytoniu funkcjonuje 10 grup producentów, które zrzeszają 3,1 tys. członków, co stanowi ok. 67% plantatorów.

W 2019 r. uprawa tytoniu w Polsce prowadzona była w ponad 4 tys. gospodarstw rolnych na powierzchni 9,9 tys. hektarów.

UPRAWA TYTONIU W POLSCE W LATACH 2017–2019 (W HA)

WOJEWÓDZTWO	2017	2018	2019
DOLNOŚLĄSKIE	23,51	19,06	9,81
KUJAWSKO-POMORSKIE	461,2	447,73	373,43
LUBELSKIE	6472,4	6767,87	6556,18
LUBUSKIE	20,03	0	0
ŁÓDZKIE	5,93	1,85	0,8
MAŁOPOLSKIE	745,2	711,21	608,02
MAZOWIECKIE	169,92	149,5	143,08
OPOLSKIE	6,83	1,95	2,29
PODKARPACKIE	1090,64	1117,81	1069,99
PODLASKIE	423,71	464,92	433,03
POMORSKIE	77,38	72,39	61,36
ŚLĄSKIE	2,78	1,97	1,2
ŚWIĘTOKRZYSKIE	650,43	655,82	596,69
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	23,05	27,67	25,32
WIELKOPOLSKIE	21,38	25,74	23,15
ZACHODNIOPOMORSKIE	0	0	0
OGÓŁEM W POLSCE	10194,39	10465,49	9904,35

Źródło: dane KOWR.

Plantacje tytoniu w 2019 r. występowały głównie w województwach: lubelskim, podkarpackim, małopolskim i świętokrzyskim. Ponad połowa całej powierzchni uprawy tytoniu znajdowała się na Lubelszczyźnie (66%), znacznie mniejsza część w województwie podkarpackim (ok. 11%) oraz małopolskim i świętokrzyskim (ok. 6%). W województwach zachodniopomorskim oraz lubuskim nie odnotowano uprawy tytoniu.

W Polsce uprawia się kilka odmian tytoniu. Na terenie naszego kraju dominują tytonie jasne – Virginia (70 % areału) i Burley (ponad 26 % areału). Odnotować można niewielki udział tytoni ciemnych typu Skroniowski Mocny i Puławski (łącznie 2% areału), jak również odmian typu Kentucky (2%).

Na przestrzeni ostatnich 10 lat zauważyć można **wyraźny trend spadkowy w uprawie tytoniu**, mimo iż tytoń pozostaje rośliną tradycyjnie uprawianą w Polsce. Redukcji powierzchni upraw towarzyszyły zmiany strukturalne i organizacyjne gospodarstw zajmujących się uprawą tego gatunku. Znacząco **spadła liczba gospodarstw uprawiających tytoń**. W 2012 r. uprawa tytoniu w Polsce była prowadzona w 9,5 tys. gospodarstw rolnych na powierzchni ok. 15 tys. hektarów. W 2019 r. liczba ta wynosiła niewiele ponad 4 tys. (spadek o ok. 50% w stosunku do roku 2012). Widoczny spadek był

m.in. efektem wspólnej polityki rolnej – stopniowej redukcji dopłat związanych z uprawą tytoniu – oraz działań prowadzonych przez Światową Organizację Zdrowia – maksymalnego ograniczenia spożycia wyrobów tytoniowych.

W ostatniej dekadzie odnotowano natomiast wzrost koncentracji struktur produkcyjnych, gdyż powierzchnia średniej plantacji tytoniu od 2012 r. zwiększyła się z 1,6 do 2,28 ha. Zauważyć można wyraźną **tendencję do powiększania się plantacji tytoniowych**, zwłaszcza gospodarstw o powierzchni 2–5 ha oraz ponad 5 ha.

Wielkość plonów uzależniona jest od warunków klimatycznych i pogodowych. Niestety obecne anomalie pogodowe (susza, trąby powietrzne, grad) mogą mieć negatywny wpływ na zbiory tytoniu. Średnie plony z jednostki powierzchni w 2012 r. wyniosły 23,6 dt/ha, podczas gdy w 2018 r. osiągnęły 22,4 dt/ha.

Skala produkcji surowca tytoniowego plasuje Polskę w czołówce europejskich producentów tytoniu, jednakże produkcja krajowa spada z roku na rok. Produkcja krajowa utrzymywała się od 2007 r. na poziomie powyżej 30 tys. ton rocznie, a w ciągu ostatnich 4 lat wynosiła ok. 24 tys. ton rocznie.

Obroty handlu zagranicznego surowcem tytoniowym charakteryzowały się w ostatnich latach dużą dynamiką oraz ujemnym saldem. W 2018 r. produkcja tytoniu nieprzetworzonego w Polsce stanowiła 18,6% produkcji w UE, a w latach 2016–2018 nasz kraj zajmował pod tym względem drugie miejsce w UE. W 2019 r. import tytoniu nieprzetworzonego wyniósł 138 tys. ton, natomiast eksport tytoniu nieprzetworzonego – 31 tys. ton. **Dodatknie saldo eksportu wyrobów tytoniowych w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową.**

Uprawa tytoniu w Polsce, jak i w innych krajach Unii Europejskiej przeżywa obecnie kryzys. **Produkcja surowca tytoniowego w naszym kraju wykazuje wyraźną tendencję spadkową.** Uprawa tytoniu jest silnie skoncentrowana w układzie terytorialnym, co ma negatywne skutki w kontekście rozwoju zrównoważonego rolnictwa. Dodatkowo niekorzystne zmiany klimatyczne i nasilenie ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym okresy suszy i opady gradu, wpływają negatywnie na uprawy. Zagrożeniem sektora będą również małe zasoby wody, które negatywnie wpłyną na plonowanie. Opłacalność produkcji bardzo spadła, a koszty pracy rosną. Można zaobserwować małe zainteresowanie młodych rolników uprawą tytoniu ze względu na jej niską rentowność i dużą pracochłonność. Krajowa konsump-

OBSZAR UPRAWY TYTONIU W POLSCE W 2019 R.

Źródło: dane KOWR.

cja tytoniu wykazuje tendencję spadkową, co jest wynikiem wzrostu cen, wprowadzenia restrykcyjnych zakazów palenia oraz rosnącej świadomości prozdrowotnej.

Szansami rozwoju sektora tytoniowego są koncentracja uprawy w dużych podmiotach gospodarczych, np. organizacjach producentów, modernizacja gospodarstw, oraz działania na rzecz łagodzenia niekorzystnych zmian klimatycznych. Niezbędne jest również wprowadzenie działań interwencyjnych w sektorze tytoniowym np. poprzez wsparcie działań inwestycyjnych (wsparcie działań na rzecz innowacji i ochrony środowiska, wzrost kwalifikacji i doświadczenia zawodowego rolników). Inwestycje modernizacyjne powinny obejmować: budynki i budowle, maszyny rolnicze, środki transportu, nowoczesny materiał siewny, organizację gospodarki magazynowej i logistyki oraz systemy organizacji i planowania w gospodarstwie rolnym.

W kontekście rozwoju sektora uprawy tytoniu w Polsce istotne jest również, aby przemysł tytoniowy w jak największym stopniu wykorzystywał krajowy surowiec. Niezbędne jest zwiększenie zakupu polskiego tytoniu przez koncerny tytoniowe działające na terenie kraju.

Opracowano na podstawie danych KOWR i MRiRW.

Beata Kurant

Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

W OBLICZU BREXITU

Wielka Brytania, rezygnując z członkostwa w Unii Europejskiej, zachwiała nie tylko równowagą ekonomiczną, ale także wewnętrznym rynkiem gospodarczym Wspólnoty. Okres przejściowy, który ma potrwać do końca 2020 r., powinien być wykorzystany przez UE na wypracowanie i wypracowanie przyszłych relacji gospodarczych i politycznych.

Unia Europejska to polityczno-gospodarczy związek państw europejskich, do którego należy obecnie 27 krajów¹. Jest organizacją, w której państwa połączone są w zakresie: wspólnej polityki gospodarczej i walutowej (w 1999 r. wprowadzono wspólną walutę euro), polityki zagranicznej, polityki bezpieczeństwa militarnego, bezpieczeństwa wewnętrznego oraz współpracy administracyjnej państw. Zatem można stwierdzić, że UE to swego rodzaju zespół naczyń połączonych, gdzie sytuacja jednego państwa wpływa automatycznie na pozostałą grupę państw.

Ponieważ każde bezpieczeństwo ma charakter dychotomiczny, tzn. jest i procesem, i stanem, nie należy zakładać, że wypracowane układy pomiędzy członkami UE pozostaną niezmiennie.

Wraz z powiększaniem się Wspólnoty można zaobserwować rosnące napięcia pomiędzy poszczególnymi państwami UE. Skutkiem tego jest kryzys polityczny, zapoczątkowany przez Wielką Brytanię w 2017 r. niespodziewanym postulatem wyjścia z UE. Umowa została ratyfikowana przez obie strony w styczniu br., a faktyczne wystąpienie nastąpiło 31 stycznia 2020 r.

Ponieważ jest to pierwszy taki przypadek w historii, gdy jeden z krajów członkowskich postanowił opuścić Wspólnotę, zaistniała sytuacja może spo-

wodować na rynku wewnętrznym UE niemały chaos. Biorąc pod uwagę, że budżet UE, zależny od wypracowanego PKB każdego z krajów członkowskich (0,73 %), pokrywa m.in. mechanizmy interwencyjne, które mają za zadanie przywrócić nie właściwego funkcjonowania wspólnej polityki rolnej, dla UE nastał czas intensywnego myślenia, jak rozwiązać problem tego ubytku finansowego. Wyjście Wielkiej Brytanii ze Wspólnoty może istotnie zaburzyć funkcjonowanie łańcucha dostaw i odbioru towarów. Do tego czasu Wspólnota powinna wypracować mechanizmy pozwalające w sposób bezpieczny niwelować zakłócenia pojawiające się na rynku UE.

Po zakończeniu okresu przejściowego, jeżeli nie dojdzie do unijno-brytyjskiego porozumienia, obustronna współpraca handlowa będzie się odbywać według reguł Światowej Organizacji Handlu (WTO). Oznacza to, że władze celne państw członkowskich UE będą stosować unijne przepisy dotyczące eksportu i importu towarów z Wielkiej Brytanii zgodnie z zasadami, które dotyczą krajów trzecich, czyli niebędących w Unii i z którymi nie zawarto umów handlowych.

Wielka Brytania, będąc jednym z większych importerów i eksporterów w Unii Europejskiej, po opuszczeniu jej struktur jako państwo trzecie może uruchomić nowe kanały nie tylko zbytu,

¹ Powstanie Unii Europejskiej datowane jest na 1 listopada 1993 r. (7 lutego 1992 r. traktat z Maastricht), jednak jej dzieje sięgają czasów powojennych, gdy 6 państw (Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, RFN i Włochy) założyło 18 kwietnia 1951 r. nową organizację: Europejską Wspólnotę Węgla i Stali – jako pomost pomiędzy nimi, mający zapobiec wojnie gospodarczej. Od tego czasu do wspólnoty zaczęły dołączać kolejne państwa, a sukces wzajemnej, wieloletniej współpracy doprowadził do integracji na tle politycznym, gospodarczym i społecznym.

ale i zakupu. Jednocześnie UE musi także wypracować sprawne sposoby zawiadywania rynkami, które z uwagi na odejście Wielkiej Brytanii znajdują się w trudnej sytuacji. Cytując prezydenta Francji Emmanuela Macrona, „Wspólna Polityka Rolna nie może »płacić za brexit« i jego konsekwencje dla budżetu Unii Europejskiej”.

Analiza dotychczasowych kryzysów na rynkach rolno-spożywczych daje podstawę do twierdzenia, że jedną ze skutecznych metod przeciwdziałania im jest przemyślane wykorzystanie sprawdzonych instrumentów, do których należą m.in. działania interwencyjne w postaci zakupów interwencyjnych i prywatnego przechowywania produktów, stanowiących nadwyżki rynkowe. Zastosowanie mechanizmów interwencyjnych pozwala na szybkie zdjęcie nadwyżki towarów z rynku, a tym samym powstrzymuje spadki cen produktów poniżej ich kosztów wytworzenia.

Jak pokazują dane UE zamieszczone na stronie internetowej <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/eu-dairy-historical-stocks-series.pdf>, mechanizmy interwencyjne były stosowane z powodzeniem od samego początku Wspólnoty, a w ostatnim dziesięcioleciu:

- w roku 2009, kiedy zakupy interwencyjne pozwoliły na zdjęcie z rynku **273 682 ton** odtłuszczonego mleka w proszku oraz **81 891 ton** masła,
- w latach 2015–2017, po zniesieniu kwotowania produkcji mleka, gdy nastąpiła duża nadprodukcja towarów sektora mleczarstwa. Podjęte działania interwencyjne umożliwiły wówczas zdjęcie z rynku ponad **390 000 ton** odtłuszczonego mleka w proszku w skali całej UE,
- na wiosnę 2020 r. – w czasie kryzysu związanego ze swobodnym przepływem towarów pomiędzy państwami, spowodowanego koniecznością wprowadzenia przez poszczególne państwa restrykcji w ramach przeciwdziałania pandemii spowodowanej koronawirusem SARS-CoV-2. Wówczas, oprócz stałych mechanizmów zakupów interwencyjnych, uruchomiono dodatkowe pięć mechanizmów w zakresie prywatnego przechowywania produktów, które pozwoliły na czasowe zdjęcie z rynku: **43 645 ton serów**, **65 004 ton masła**, **18 300 ton OMP** oraz **1959 ton wołowiny**.

Dzięki temu, że zakupami interwencyjnymi i prywatnym przechowywaniem można objąć zarówno produkty roślinne (pszenica durum, jęczmień, kukurydza, cukier biały), jak i zwierzęce (odtłuszczone mleko w proszku, masło, sery, wołowina i cielęcina, wieprzowina, baranina i kozina), instrumenty te od dziesięcioleci odgrywają nie małą rolę w utrzymywaniu równowagi rynkowej sektora rolno-spożywczego.

Dlatego też – w obliczu zbliżającego się brexitu i przedłużającego się stanu pandemii COVID-19 – mając na uwadze, że towary które do tej pory znajdowały odbiorców, mogą zalać rynek wewnętrzny Unii, należy w oparciu o analizę danych statystycznych przedsięwziąć środki zapobiegawcze i udoskonalić wdrażanie sprawdzonych mechanizmów interwencyjnych, by były one maksymalnie skuteczne. Takie stanowisko prezentowali również przedstawiciele branży mięsnej na ostatnim spotkaniu Centrum Obserwacji Copa-Cogeca. Mechanizmy interwencyjne, jak to określił Jerzy Wierzbicki, prezes Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego oraz szef grupy roboczej „Promocja” Copa-Cogeca, pełnią rolę poduszki bezpieczeństwa, która asekuje rynek na wypadek spadku cen.

Bardzo istotne w obecnych czasach, charakteryzujących się dużą niepewnością w różnych dziedzinach życia, a co za tym idzie – nieprzewidywalnością rynkową, jest zatem utrzymanie w poszczególnych krajach UE odpowiednio liczebnych i wykwalifikowanych struktur interwencyjnych, które pozostając w stanie ciągłej gotowości, w okresach dynamicznej zmienności rynkowej sprawnie i skutecznie będą niwelować skutki kryzysów.

Monika Brzezińska

Główny Specjalista

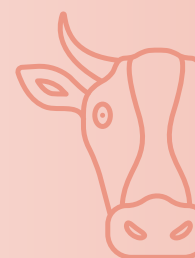
Wydział Interwencji

Departament Interwencji Rynkowych KOWR

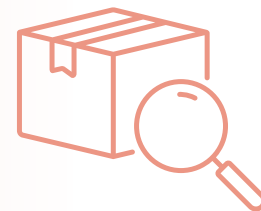
Hanna Wojniak

Kierownik Wydziału Interwencji

Departament Interwencji Rynkowych KOWR

WYMIANA HANDLOWA Z WIELKĄ BRYTANIĄ

Z dniem 1 stycznia 2021 r. Wielka Brytania wychodzi z unii celnej i rynku wewnętrznego UE. Obrót towarowy między państwami członkowskimi UE, w tym Polską, a Wielką Brytanią będzie od tej pory podlegał zasadom i kontrolom granicznym, jakie obowiązują w obrocie z innymi krajami trzecimi.

Warunki współpracy gospodarczej, w tym regulacje celne, po zakończeniu okresu przejściowego będą zależeć od treści przyszłej umowy o wolnym handlu. Niezależnie od wyników negocjacji handlowych, w związku z powstaniem od 1 stycznia 2021 r. granicy celnej między UE i Wielką Brytanią, w przypadku obrotu towarowego z Wielką Brytanią konieczne będzie dokonywanie czynności celnych przed organami celnymi w Polsce (lub innym państwie członkowskim UE) oraz w Wielkiej Brytanii.

Wprowadzenie nowych procedur kontroli w handlu z państwami UE zapowiadane jest w trzech etapach:

- od 1 stycznia 2021 r. – wszystkie towary standardowe będą objęte podstawowymi wymaganiami celnymi (czas na złożenie zgłoszeń celnych – do sześciu miesięcy). Pełną kontrolą celną będą objęte towary wrażliwe (np. alkohol, tytoń i wyroby tytoniowe). W miejscach przeznaczenia lub w innych zatwierdzonych miejscach prowadzone będą kontrole fizyczne żywych zwierząt i roślin „wysokiego ryzyka”;
- od 1 kwietnia 2021 r. – wszystkie produkty pochodzenia zwierzęcego (np. mięso, miód, mleko, produkty jajeczne) oraz wszystkie rośliny i produkty roślinne podlegające przepisom będą wymagać uprzedniego zgłoszenia i odpowiedniej dokumentacji (sanitarnej/zdrowotnej);
- od 1 lipca 2021 r. – wszystkie towary będą podlegać kontrolom granicznym oraz formalnościom celnym. W przypadku towarów objętych kontrolą sanitarną i fitosanitarną (SPS) nastąpi zwiększenie kontroli fizycznych i pobór próbek. Kontrole zwierząt, roślin, produktów roślinnych i zwierzęcych będą od tego czasu realizowane w określonych punktach kontroli granicznej (Border Control Post – BCP).

Szczegółowe informacje o planowanych etapach <https://www.podatki.gov.pl/clo/brexit/>.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, realizujący zadania wspólnej polityki rolnej administruje obrotem z zagranicą towarami rolno-spożywczymi zgodnie z zasadami prawodawstwa Unii Europejskiej. Mechanizmy handlu zagranicznego WPR administrowane są wyłącznie przez Departament Interwencji Rynkowych w Centrali KOWR na 17 rynkach rolnych.

Wymogi dla przedsiębiorców oraz szczegółowe informacje dotyczące uzyskania pozwolenia na przywóz/wywóz dostępne są na stronie internetowej <https://kowr.gov.pl/> w zakładce „Handel zagraniczny”.

W ramach kampanii „Keep Business Moving” rząd Wielkiej Brytanii informuje unijnych przedsiębiorców o nowych zasadach handlu obowiązujących od stycznia 2021 r. Na stronie <https://www.gov.uk/government/publications/the-border-operating-model> brytyjska administracja regularnie aktualizuje dokument Border Operating Model. Warto również zapoznać się z materiałami na stronie www.gov.uk/eubusiness, gdzie opublikowano informacje o działaniach, które należy podjąć, aby bez zakłóceń kontynuować handel z Wielką Brytanią po zakończeniu bieżącego roku.

Na obecnym etapie negocjacji nie da się przewidzieć, jak ostatecznie będą wyglądać relacje UE–Wielka Brytania od 1 stycznia 2021 r. Warunki współpracy gospodarczej zależeć będą od treści przyszłej umowy pomiędzy Wielką Brytanią a UE, dlatego warto śledzić oficjalne i aktualizowane na bieżąco informacje publikowane na stronach:

- <https://www.brexit.gov.pl/>
- <https://www.gov.uk/transition>
- https://ec.europa.eu/info/brexit_en
- <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/brexit3>.

Agnieszka Kochaniec

Główny Specjalista
Wydział Koordynacji Mechanizmów
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

OBOWIĄZEK

REJESTRACJI W LORI

Z dniem 1 stycznia 2021 r. zmieniają się zasady administrowania kontyngentami taryfowymi na przywóz i wywóz towarów rolno-spożywczych w ramach systemu pozwoleń.

Nowe akty prawne Unii Europejskiej: rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/760 z dnia 17 grudnia 2019 r.¹ oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/761 z dnia 17 grudnia 2019 r.² zastąpią dotychczasowe przepisy regulujące przywóz i wywóz produktów rolno-spożywczych w ramach kontyngentów na poszczególnych rynkach.

Najważniejszą zmianą w dotychczasowych zasadach administrowania przez KOWR kontyngentami taryfowymi jest rejestracja w elektronicznym systemie LORI (Licence Operator Registration and Identification)³.

W Polsce, instytucją odpowiedzialną za administrowanie obrotem towarowym z zagranicą, w tym wydawanie pozwoleń w ramach kontyngentów taryfowych, jest Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

LORI to moduł informatyczny udostępniony przez Komisję Europejską w systemie ISAMM (IT System for Monitoring and Management of the Agricultural Market), przeznaczony do rejestracji importerów ze wszystkich państw członkowskich UE, ubiegających się o pozwolenia na przywóz w ramach wybranych kontyngentów taryfowych. Obecnie obowiązek ten dotyczy jedynie beneficjentów korzystających z kontyngentów na przywóz mięsa drobiowego oraz przywóz czosnku z Chin, jednak nie wyklucza się, że w przyszłości obowiązek rejestracji może objąć inne kontyngenty taryfowe.

O rejestrację w LORI ubiegać się mogą wyłącznie podmioty mające siedzibę na obszarze celnym Unii i posiadające

numer EORI (Economic Operators Registration and Identification), który to numer jest nadawany przez organy celne właściwe ze względu na siedzibę przedsiębiorcy. Beneficjent składa wniosek o rejestrację w LORI do organu wydającego pozwolenia w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę i jest zarejestrowany do celów podatku VAT.

Obowiązek rejestracji w elektronicznym systemie LORI musi zostać spełniony przez beneficjenta przed wnioskowaniem o wydanie pozwolenia na przywóz – wniosek o rejestrację należy złożyć co najmniej dwa miesiące przed miesiącem, w którym podmiot zamierza wnioskować o pozwolenie. Do wniosku o rejestrację należy dołączyć dokumenty firmy, np. KRS, bilans, sprawozdanie z działalności firmy itp. oraz oświadczenie o niezależności⁴.

Z uwagi na fakt, iż obowiązkiem rejestracji w systemie LORI objęci są importerzy ze wszystkich państw członkowskich UE, baza LORI jest skutecznym narzędziem umożliwiającym wyszukanie zależności prawnoosobowych między podmiotami na poziomie całej UE. Pozwoli to na ustalenie, czy dany podmiot biorący udział w kontyngencie nie został utworzony tylko na potrzeby danego mechanizmu, czyli czy nie jest fikcyjny. W konsekwencji liczba podmiotów wnioskujących o pozwolenia może okazać się mniejsza, co wpłynie na zmniejszenie obciążeń administracyjnych.

Beata Wawrenty

Główny Specjalista

Wydział Obsługi Handlu

Departament Interwencji Rynkowych KOWR

¹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/760 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do zasad administrowania kontyngentami taryfowymi na przywóz i wywóz podlegającymi systemowi pozwoleń oraz uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do wnoszenia zabezpieczeń w ramach administrowania kontyngentami taryfowymi (Dz. U. L 185 z 12.6.2020, s. 1).

² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/761 z dnia 17 grudnia 2019 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013, nr 1308/2013 i (UE) nr 510/214 w odniesieniu do systemu administrowania kontyngentami taryfowymi przy wykorzystaniu pozwoleń (Dz. U. L 185 z 12.6.2020, s. 24).

³ Więcej informacji nt. rejestracji w LORI można znaleźć dziale „Handel zagraniczny – Obowiązek rejestracji w LORI” na stronie www.kowr.gov.pl.

⁴ Oświadczenie o niezależności stwierdza, w zależności od sytuacji, w jakiej znajduje się wnioskodawca, czy nie jest/czy jest powiązany z innymi osobami prawnymi lub fizycznymi ubiegającymi się o pozwolenie w ramach kontyngentu taryfowego o tym samym numerze porządkowym; jeżeli jest podmiotem powiązany, musi udowodnić, że prowadzi regularną znaczącą działalność gospodarczą.

DOBRE WYNIKI POLSKIEGO

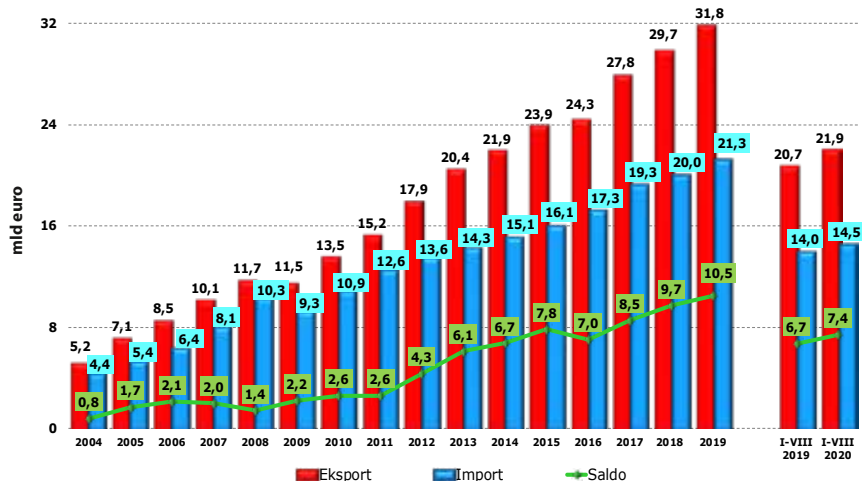
EKSPORTU ARTYKUŁÓW

ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Wartość sprzedawanych za granicę towarów rolno-spożywczych z roku na rok rośnie, a tempo wzrostu eksportu przewyższa dynamikę wzrostu importu, co sprawia, że umacniamy pozycję Polski, jako eksportera netto. Nasze firmy branży rolno-spożywczej z powodzeniem konkurują już nie tylko na rodzimym rynku, ale także na całym świecie. Nawet w czasie pandemii koronawirusa skutecznie walczą o udział w rynkach zagranicznych.

W okresie ośmiu miesięcy 2020 r. odnotowano wzrost wartości eksportu towarów rolno-spożywczych z Polski. **Od stycznia do sierpnia 2020 r. sprzedaż towarów rolno-spożywczych za granicę osiągnęła 21,9 mld euro, o 1,2 mld euro więcej niż rok wcześniej (wzrost o 6% do analogicznego okresu roku ubiegłego).** Dobre wyniki sprzedaży zagranicznej w pierwszym kwartale br. oraz rosnący eksport w czerwcu i lipcu br. miały największy wpływ na wzrost eksportu w okresie pierwszych ośmiu miesięcy 2020 r. W analizowanym okresie do wzrostu eksportu w znacznym stopniu przyczyniły się także: deprecjacja waluty krajowej względem euro i dolara amerykańskiego mająca miejsce w pierwszym kwartale br. oraz nadal korzystny dla eksporterów kurs złotego w okresie od kwietnia do sierpnia br. Miało to pozytywny wpływ na konkurencyjność cenową produkowanych w Polsce artykułów rolno-spożywczych na rynku międzynarodowym. Jednocześnie wydatki poniesione na import osiągnęły 14,5 mld euro i były o 4% wyższe niż przed rokiem. **Dynamika wzrostu eksportu przewyższała tempo wzrostu importu, w rezultacie dodatnie saldo wymiany handlowej**

Polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2020 r. – dane wstępne. Saldo obliczono na podstawie danych z dokładnością do kilku miejsc dziesiętnych.

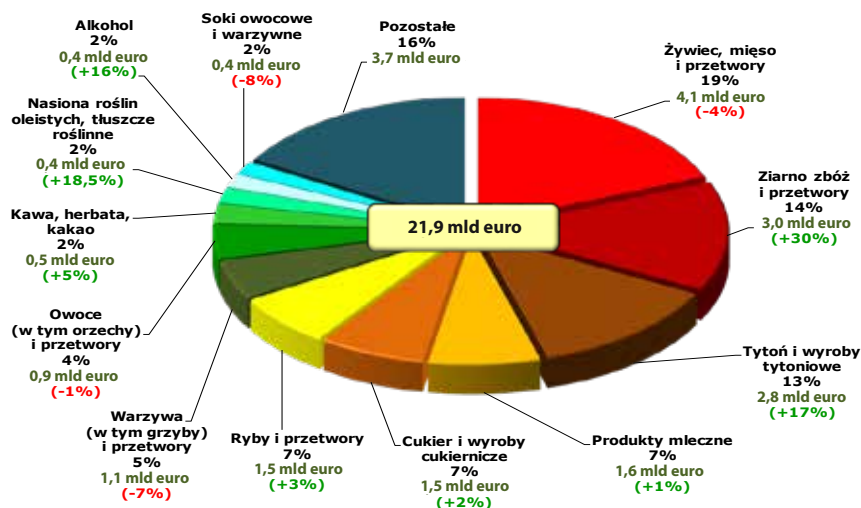
zwiększyło się w porównaniu z tym samym okresem 2019 r. o 10,1%, osiągając 7,4 mld euro.

W strukturze towarowej wartości polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych dominowały żywiec, mięso i jego przetwory. W okresie pierwszych ośmiu miesięcy 2020 r. przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej tej grupy towarowej były o 4% niższe niż rok wcześniej i wyniosły 4,1 mld euro,

stanowiąc 19% wartości całego polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych.

W okresie styczeń–sierpień 2020 r. drugą pod względem wartości pozycję z 14% udziałem w eksporcie produktów rolno-spożywczych z Polski zajmowało ziarno zbóż i przetwory, których sprzedaż, w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r., zwiększyła się o 30%, do 3 mld euro.

Struktura towarowa polskiego eksportu rolno-spożywczego w okresie styczeń–sierpień 2020 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Wzrost wartości eksportu odnotowano także w przypadku tytoniu i wyrobów tytoniowych – o 17%, do 2,8 mld euro, produktów mlecznych – o 1%, do 1,6 mld euro, cukru i wyrobów cukierniczych oraz ryb i przetworów – odpowiednio o 2% i 3%, w obu przypadkach do 1,5 mld euro. Większa była także wartość wywozu m.in.: kawy, herbaty i kakao – o 5%, do 0,5 mld euro oraz nasion roślin oleistych i tłuszczów roślinnych – o 18,5%, do 0,4 mld euro.

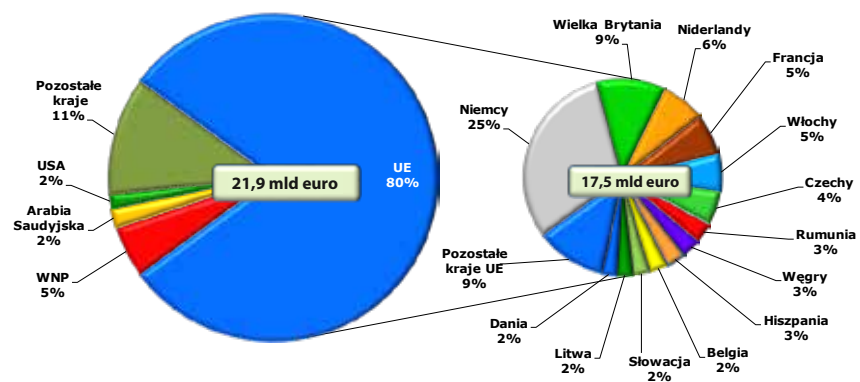
(2 mld euro), Niemcy (1,3 mld euro), Francja (1,2 mld euro), Włochy (1,1 mld euro) oraz Czechy (1 mld euro).

W 2020 r. ma miejsce duży wzrost wartości sprzedaży na rynki krajów trzecich, co oznacza, że rodzime firmy intensywnie poszukują nowych rynków zbytu. **Do krajów pozaunijnych** w okresie styczeń–sierpień 2020 r. wyeksportowano z Polski produkty rolno-spożywcze o wartości 4,4 mld euro

Krajowe firmy sektora rolno-spożywczego kierują konkurencyjną ofertą asortymentową przede wszystkim na rynek UE. W pierwszych ośmiu miesiącach 2020 r. dostawy do krajów UE wygenerowały 17,5 mld euro, co stanowiło 80% przychodów uzyskanych z eksportu towarów rolno-spożywczych ogółem.

Głównym partnerem handlowym Polski pozostawały Niemcy. **Eksport do tego kraju wyniósł 5,4 mld euro i był o 10% większy niż w analogicznym okresie 2019 r.** Ważnymi odbiorcami polskich artykułów rolno-spożywczych były także: Wielka Brytania¹

Struktura geograficzna polskiego eksportu rolno-spożywczego w okresie styczeń–sierpień 2020 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

wobec 3,8 mld euro rok wcześniej (wzrost o 18%).

Eksport do krajów **Wspólnoty Niepodległych Państw** ukształtował się na poziomie 1,1 mld euro, o 12% wyższym niż rok wcześniej, z tego na Ukrainę wywieziono produkty o wartości 490 mln euro (wzrost o 32%), do Federacji Rosyjskiej eksport wyniósł 355 mln euro (spadek o 1%), a na Białoruś – 169 mln euro (spadek o 3%).

Eksport do pozostałych krajów (nie-należących do UE i WNP) wzrósł o 20%, do 3,3 mld euro. Znaczącym odbiorcą produkowanych w Polsce artykułów rolno-spożywczych była Arabia Saudyjska. Eksport do tego kraju ukształtował się na poziomie 419 mln euro, w tym 49% wartości – 206 mln euro stanowił wywóz pszenicy. Ważnymi odbiorcami artykułów rolno-spożywczych były także Stany Zjednoczone (przychody na poziomie 333 mln euro), a w dalszej kolejności Algieria (167 mln euro), Izrael (165 mln euro), RPA (162 mln euro), Norwegia (148 mln euro), a także Chiny (134 mln euro).

Marcin Wroński

Zastępca Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

¹ W dniu 31 stycznia 2020 r. Wielka Brytania opuściła Unię Europejską. Ponieważ od 1 lutego do 31 grudnia 2020 r. Wielka Brytania pozostaje w unii celnej z UE i jest uczestnikiem wspólnego rynku UE, to w statystykach handlowych jest zaliczana do UE.

WPŁYW SUSZY NA DZIAŁALNOŚĆ I KONDYCJĘ SPÓŁEK KOWR¹

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa wykonywał uprawnienia właścicielskie w stosunku do 40 spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2018 roku². W 2019 r. nastąpiło połączenie dwóch spółek w trybie inkorporacji. Stadnina Koni Walewice Sp. z o.o. została włączona do spółki Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o. Ze względu na wiodący kierunek hodowli, rodzaj prowadzonych prac hodowlanych oraz zakres prowadzonej działalności wydzielono 3 grupy spółek: spółki hodowli roślin – 8 spółek, spółki hodowli koni i stada ogierów – 13 spółek oraz spółki hodowli zwierząt – 19 spółek.

Spółki odgrywają wiodącą rolę w kreowaniu i upowszechnianiu postępu biologicznego w polskim rolnictwie, który jest uważany za najważniejszy czynnik oddziałujący na wzrost efektywności produkcji rolniczej, zarówno z punktu widzenia wzrostu ilości, jak i jakości produktów rolnych. Spółki dysponują wartościowym materiałem genetycznym roślin i zwierząt gospodarskich. Stanowi on bazę dla osiąganego postępu biologicznego, który – w postaci nowych odmian roślin oraz kolejnych pokoleń zwierząt hodowlanych – dostępny jest dla krajowego rolnictwa.

Na koniec 2019 r.³ spółki dysponowały powierzchnią gruntów własnych wynoszącą 4,82 tys. ha oraz dzierżawiły grunty o powierzchni 105,83 tys. ha. Łączna nominalna wartość udziałów w spółkach, zgodnie z Krajowym Rejestrem Sądowym, wyniosła 665 007,4 tys. zł. Łączny majątek spółek w 2019 r., zgodnie z informacjami pochodzącymi z formularzy sprawozdawczych GUS F-01, wyniósł 2134 423,39 tys. zł i zwiększył się o 0,47% w stosunku do 2018 r., z tego majątek trwały wzrósł o 2,2%, a majątek obrotowy spadł o 3,1%.

W 2019 r. – spośród 8 spółek hodowli roślin, w których KOWR wykonywał prawa właścicielskie – 3 spółki prowadziły hodowlę roślin ogrodniczych, natomiast 5 spółek – hodowlę roślin rolniczych. Spółki prowadziły zarówno hodowlę twórczą, jak i hodowlę zachowawczą. W spółkach hodowli roślin ogrodniczych zgrupowany był najcenniejszy materiał genetyczny warzyw, kwiatów i roślin ozdobnych, natomiast w spółkach hodowli roślin rolniczych – najcenniejszy materiał genetyczny: zbóż, roślin bobowatych, traw, buraka cukrowego, buraka pastewnego oraz ziemniaka.

W 2019 r. produkcja nasiennej była prowadzona na powierzchni blisko 14,2 tys. ha. Ponad 75% powierzchni upraw nasiennych przypadało na grunty użytkowane przez spółki. Pozostałe nasiona wyprodukowane były poza spółkami, w ramach kontraktacji.

W 2019 r. wartość sprzedanego materiału siewnego wyniosła ogółem 190,2 mln zł, z tego: w spółkach rolniczych – 158,4 mln zł, zaś w spółkach ogrodniczych – 31,8 mln zł.

W 2019 r. hodowlę bydła mlecznego prowadziło 36 spółek, w których na koniec grudnia utrzymywano 27 159 krów. Najwyższy udział w populacji krów posiadała rasa polska holsztyńsko-fryzyjska (26 355 szt.) w dwóch odmianach czarno-białej (HO) – 24 477 szt. i czerwono-białej (RW) – 1878 szt. Ponadto utrzymywane były następujące rasy: simentalska (SM) – 356 szt., jersey (JE) – 266 szt., polska czerwono-biała (ZR) – 106 szt., polska czerwona (RP) – 48 szt. oraz phf X jersey – 28 szt.

W 2019 r. globalna sprzedaż mleka wyniosła ponad 267 mln l mleka i była niższa niż w 2018 r. o 6 mln l. Sprzedaż stanowiła 96,18% produkcji. Sprzedane mleko było najwyższej jakości.

Spółki, w których nadzór właścicielski sprawuje KOWR, hodują ogółem 9 ras koni, z tego: 7 ras koni, dla których księgi stadne

¹ Skutki suszy w latach 2018–2019 spowodowały wielkie straty w rolnictwie towarowym. W poprzednim numerze „Biuletynu” omówiono szkody suszowe w uprawach będących priorytetami produkcyjnymi dla spółek KOWR. W drugiej części opracowania pokazano wpływ strat suszowych na wyniki finansowe spółek zlokalizowanych na terenach najbardziej dotkniętych klęską żywiołową.

² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2018 r. w sprawie wykazu jednoosobowych spółek hodowli roślin uprawnych lub hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej (Dz. U. poz. 1525).

³ Dane finansowe dotyczące spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w których prawa z udziałów wykonuje KOWR, pochodzą z formularzy sprawozdawczych GUS F-01 za IV kwartał 2019 r. Informacje ekonomiczno-finansowe spółek za rok obrachunkowy 2019 mogą ulec zmianie po zatwierdzeniu przez zgromadzenia wspólników wszystkich sprawozdań finansowych spółek KOWR. Źródło: dane KOWR.

prowadzi Polski Związek Hodowców Koni oraz 2 rasy, których księgi prowadzi Polski Klub Wyścigów Konnych. Do września 2019 r. hodowlę koni prowadziło 14 spółek i 6 zakładów wchodzących organizacyjnie do innych spółek hodowlanych, których działalnością zasadniczą jest hodowla roślin lub innych zwierząt gospodarskich. We wrześniu 2019 r. spółka Stadnina Koni Walewice została włączona do struktur spółki Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego. Na 31 grudnia 2019 r. łączna liczba koni w spółkach hodowli roślin i zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej wynosiła 2857 szt., w tym 2 358 koni hodowlanych. Liczba klaczy elitarnych w stadninach wyniosła 931 szt. wobec 938 szt. w 2018 r. Ze względu na zmniejszenie zapotrzebowania na reproduktory oraz na trudną sytuację na rynku koni użytkowych niektóre stadniny nie zażebiają wszystkich posiadanych klaczy hodowlanych i część klaczy kryją naprzemiennie co drugi rok, zachowując wszystkie cenne rodziny żeńskie.

Wymienione powyżej spółki gospodarują w dużej mierze na terenach zachodniej Polski, a najwięcej z nich swoje siedziby ma w Wielkopolsce. Z puli 38 spółek strategicznych KOWR 21 gospodaruje na terenach najbardziej dotkniętych suszą w ostatnich dwóch latach. Graficznym przełożeniem twierdzenia jest poniższa mapa.

Dla pełniejszego zobrazowania skali zjawiska pokazany został graficzny zasięg suszy w przełożeniu na mapę lokalizacji spółek zaprezentowaną poniżej.

ODDZIAŁYWANIE SUSZY ROLNICZEJ NA SPÓŁKI KOWR

ZBOŻA 20.04–20.06.2018 r. 10.05–10.07.2019 r.

KUKURYDZA 11.05–10.07.2018 r. 01.06–31.07.2019 r.

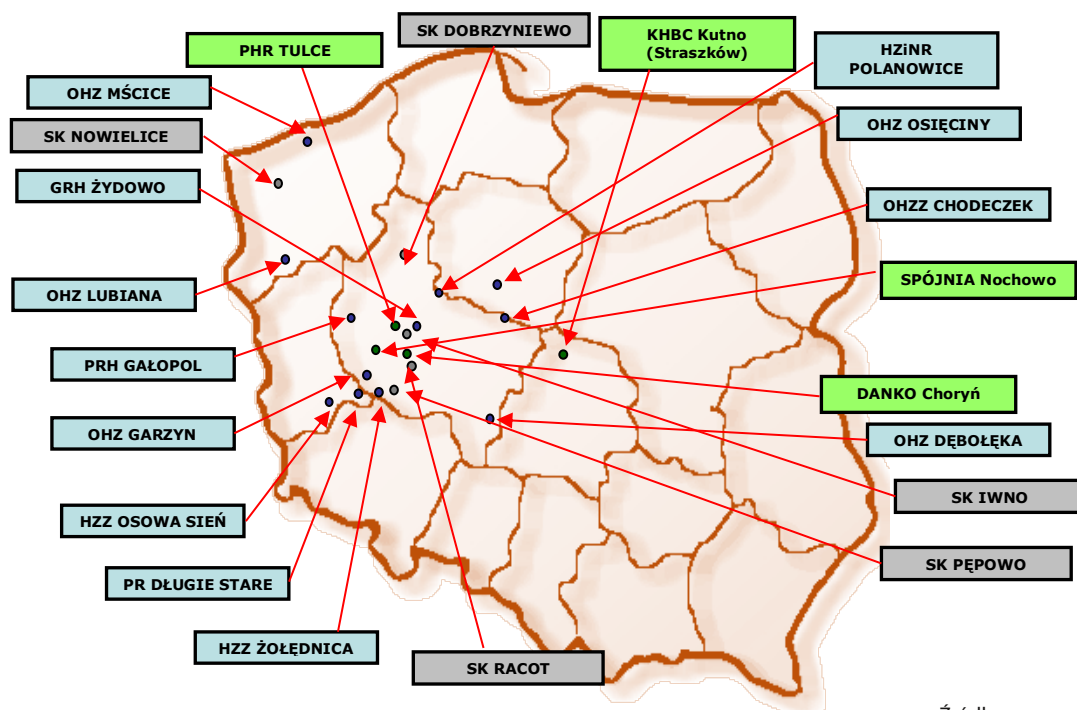

RZEPAK 10.05–10.07.2018 r. 11.05–10.07.2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IUNG-PIB.

LOKALIZACJA 21 SPÓŁEK KOWR ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W BEZPOŚREDNIM POLU ODDZIAŁYWANIA SUSZY W LATACH 2018–2019

Źródło: opracowanie własne.

Powyższe rysunki wyraźnie pokazują, że we wszystkich analizowanych kategoriach, zgodnie z danymi IUNG, klęska suszy dotknęła w największej mierze spółki KOWR zlokalizowane na terenach Wielkopolski i ościennych. Dane te zostały również potwierdzone w uzyskanych wynikach finansowych netto wygenerowanych przez te podmioty. Spółki działające na terenach występowania największej suszy rolniczej odnotowały znaczące spadki wyniku finansowego netto (WFN) w okresie 2018–2019 w stosunku do roku 2017, kiedy susza nie występowała. W tabeli poniżej zestawiono WFN z lat 2017–2019 ze spółek najbardziej dotkniętych zjawiskiem suszy.

Zgodnie z danymi zawartymi w powyższej tabeli można jednoznacznie potwierdzić tezę postawioną na wstępie części pierwszej opracowania. Analizując dane zagregowane w grupach z dominującymi kierunkami hodowli, można stwierdzić, że największe zmniejszenie WFN nastąpiło w grupie spółek z dominującą hodowlą zwierząt – zmniejszenie wyniosło sumarycznie ponad 24,20 mln zł w ujęciu dwuletnim w stosunku do roku 2017. Na drugim miejscu znalazły się spółki hodowli roślin ze stratą ponad 12,68 mln zł. Spółki hodowli koni odnotowały natomiast ponad 5,28 mln zł zmniejszenia WFN w stosunku do roku 2017. Sumarycznie WFN w latach 2018 i 2019 zmniejszył się o ponad 42 mln zł.

SPÓŁKA	WOJEWÓDZTWO	WYNIK FINANSOWY NETTO DANE PO ZZW ZA 2017 R. (ZŁ)	WYNIK FINANSOWY NETTO DANE PO ZZW ZA 2018 R. (ZŁ)	WYNIK FINANSOWY NETTO DANE PO ZZW ZA 2019 R. (ZŁ)
HODOWLA ROŚLIN				
HR DANKO	wielkopolskie	7 931 345,41	5 900 247,18	7 418 915,94
Poznańska HR Tulce	wielkopolskie	3 960 524,95	631 852,30	-4 043 615,54
Kutnowska HBC	łódzkie	4 209 642,11	6 118 162,23	1 771 545,73
Nochowo Spółnia HiNO	wielkopolskie	133 010,28	-1 682 311,22	-1 592 200,01
SUMA		16 234 522,75	10 967 950,49	3 554 646,12
HODOWLA KONI				
Dobrzyniewo SK	wielkopolskie	572 835,09	79 063,85	125 985,88
Iwno SK	wielkopolskie	307 542,46	-3 070 570,33	-1 987 312,03
Nowielice SK	zachodniopomorskie	32 194,69	-1 651 798,44	-214 881,74
Pępowo SK	wielkopolskie	2 920 396,20	790 474,58	2 241 085,32
Racot SK	wielkopolskie	370 812,28	-861 048,35	-1 241 630,66
SUMA		4 203 780,72	-4 713 878,69	-1 076 753,23
HODOWLA ZWIERZĄT				
Chodeczek OHZZ	kujawsko-pomorskie	157 659,18	-1 660 995,16	-1 175 633,11
Dębołęka OHZ	wielkopolskie	238 148,91	160 010,27	53 791,68
Długie Stare PR	wielkopolskie	725 475,77	-1 710 100,56	72 697,16
Gałopol PRH	wielkopolskie	1 529 623,49	156 864,41	-1 997 105,64
Garzyn OHZ	wielkopolskie	5 233 673,04	1 480 415,34	1 338 529,34
Lubiana OHZ	zachodniopomorskie	1 179 634,92	205 569,87	-1 680 815,42
Mścice OHZ	zachodniopomorskie	356 189,25	231 756,69	522 801,90
Osięciny OHZ	kujawsko-pomorskie	343 056,15	1 250 985,45	1 043 754,10
Osowa Sień HZZ	lubuskie	1 085 449,40	123 492,22	-1 880 333,67
Polanowice HZiNR	wielkopolskie	2 031 740,20	68 799,28	601 307,52
Żołędnica HZZ	wielkopolskie	5 287 286,27	1 281 545,47	267 901,52
Żydowo GRH	wielkopolskie	1 387 744,28	-2 777 551,34	-1 815 612,12
SUMA	X	19 555 680,86	-1 189 208,06	-4 648 716,74
SPÓŁKI OGÓŁEM	X	39 993 984,33	5 064 863,74	-2 170 823,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych spółek KOWR.

Zmniejszenie WFN w grupach spółek KOWR w latach 2017–2019 (ZŁ)

GRUPA SPÓŁEK	2018:2017	2019:2018
Hodowla ROŚLIN	-5 266 572,26	-7 413 304,37
Hodowla KONI	-8 917 659,41	3 637 125,46
Hodowla ZWIERZĄT	-20 744 888,92	-3 459 508,68
SPÓŁKI OGÓŁEM	-34 929 120,59	-7 235 687,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli powyżej.

W rozważaniach należy jeszcze podnieść dodatkowo, że na straty w grupie spółek hodowli zwierząt złożyło się dodatkowo obniżenie cen skupu mleka, które dodatkowo wpłynęło na zmniejszenie przychodów ze sprzedaży, a tym samym znacząco wpłynęło na WFN.

Dla lepszego zobrazowania zjawiska poniżej przedstawiono również dane dotyczące oszacowanych komisyjnie i potwierdzonych stosownymi protokołami wojewodów strat wywołanych suszą w latach 2018 i 2019. Spółki te gospodarują na terenach wskazanych na mapach powyżej.

Kłęska suszy występująca w Polsce w latach 2018 i 2019 doprowadziła do powstania ogromnych strat finansowych w rolnictwie. W opracowaniu wykazano, jak ogromny wpływ miała występująca kłęska na działalność spółek nadzorowanych przez KOWR. Komisje „suszowe” oszacowały w wybranych spółkach KOWR, które susza dotknęła w największym stopniu, i wykazały straty odpowiednio na poziomach ponad 75 i ponad 58 mln zł w latach 2018 i 2019. Różnice pomiędzy oszacowaniami a realnym zmniejszeniem WFN wynikają w dużej mierze ze zmniejszenia kosztów produkcji, co wynikało z wcześniejszych ocen stanu pól. Dodać należy, że spółki KOWR – jako pośrednio powiązane ze Skarbem Państwa, gdzie Skarb Państwa posiada zaangażowanie w kapitale zakładowym powyżej 25% – są z mocy prawa wyłącznie z pomocy państwa w zakresie częściowej rekompensaty poniesionych strat. Pomimo to podmioty te przetrwały dwa lata kłęski żywiołowej i wedle wstępnych szacunków rok 2020 zakończą na znacznie lepszym poziomie WFN niż w latach poprzedzających, w których kłęska ta wystąpiła.

dr Paweł Góralski

Zastępca Dyrektora Departamentu Nadzoru nad Spółkami KOWR

NAZWA SPÓŁKI	PROTOKOLARNIE OSZACOWANE STRATY W 2018 R. (Zł.)	PROTOKOLARNIE OSZACOWANE STRATY W 2019 R. (Zł.)
Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.	10 938 512,64	10 757 011,04
Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Żydowo Sp. z o.o.	7 223 677,29	7 706 409,97
„DANKO” Hodowla Roślin Sp. z o.o.	6 988 395,19	5 182 137,60
Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o.	5 367 750,20	4 827 956,64
Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.	4 553 003,99	1 240 000,00
Hodowla Zwierząt Zarodowych Osowa Sień Sp. z o.o.	4 438 472,02	1 785 542,35
Przedsiębiorstwo Rolne Długie Stare Sp. z o.o.	4 391 587,51	5 730 936,28
Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn” Sp. z o.o.	4 142 010,36	50 075,20
Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane „Gałopol” Sp. z o.o.	3 982 124,73	4 950 180,50
Stadnina Koni „Iwno” Sp. z o.o.	3 538 180,98	b.d.
Ośrodek Hodowli Zarodowej Osiecinia Sp. z o.o.	3 410 821,96	3 202 790,96
Stadnina Koni Nowielice Sp. z o.o.	3 266 072,96	b.d.
Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych w Chodczku Sp. z o.o.	3 003 444,88	3 929 747,07
Stadnina Koni „Racot” Sp. z o.o.	2 571 833,14	3 148 007,71
Hodowla Zarodowa Zwierząt „Żołędnica” Sp. z o.o.	2 215 603,87	5 375 819,51
„Mścice” Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o.o.	2 063 249,52	b.d.
Stadnina Koni Liski Sp. z o.o.	1 624 327,32	b.d.
Spółnia Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Sp. z o.o.	1 028 084,38	164 254,71
Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o.	480 635,13	581 249,19
Hodowla Zwierząt i Nasiennictwo Roślin Polanowice Sp. z o.o.	146 226,11	b.d.
SUMA	75 374 014,18	58 632 118,73

POLSKIE WARZYWA

– KUPUJ ŚWIADOMIE

Produkcja warzywnicza jest ważną gałęzią krajowego rolnictwa, której znaczenie stopniowo rośnie. Uprawa warzyw w Polsce w 2019 r. zajmowała 1,3% powierzchni zasiewów, a udział warzyw w wartości towarowej produkcji rolniczej wynosił 11%.

Polska jest czołowym unijnym producentem warzyw, po Hiszpanii, Włoszech i Francji. Roczna krajowa produkcja warzyw ogółem w latach 2015–2019 wynosiła od 4,8 mln ton do 5,7 mln ton i stanowiła około 8% zbiorów w Unii Europejskiej.

Nasz kraj jest największym unijnym producentem kapusty i buraków ćwikłowych. Zajmujemy drugą pozycję w produkcji ogórków (po Hiszpanii), a trzecią w produkcji marchwi (po Niemczech i Wielkiej Brytanii) oraz kalafiorów (po Hiszpanii i Włoszech). Polska jest również czwartym na rynku unijnym producentem ziemniaków, cebuli i pomidorów.

Zdecydowanie najbardziej upowszechniona w Polsce jest uprawa warzyw gruntowych. W latach 2004–2019 powierzchnia uprawy warzyw wykazywała tendencję spadkową i zmniejszyła się z 208 do 176 tys. ha, tj. o 15%. Spadek arealu uprawy warzyw rekompensowany był wzrostem plonów.

W latach 2015–2019 produkcja warzyw gruntowych w Polsce kształtowała się na poziomie 3,8–4,6 mln ton. Największy udział w zbiorach miały: kapusta, marchew oraz cebula. Mniejszy udział miały: buraki ćwikłowe, pomidory oraz ogórki i kalafiori.

W Polsce, ze względu na klimat, uprawa warzyw gruntowych ma charakter sezonowy. Z tego powodu upowszechnia się produkcja warzyw pod osłonami, chociaż – z uwagi na niższe niż na zachodzie i południu Europy temperatury – większe są u nas nakłady na energię, co podnosi koszty produkcji. Szklarnie i tunele foliowe umożliwiają konsumentom dostęp do pełnego asortymentu świeżych warzyw przez większą część roku. W latach 2015–2019 areal uprawy warzyw pod osłonami kształtował się na poziomie od 5,4 tys. ha w roku 2015 do 5,7 tys. ha w roku 2019.

Zbiory warzyw spod osłon w latach 2015–2019 wzrosły z 1,0 do 1,2 mln ton, a ich udział w zbiorach warzyw ogółem zwiększył się z 19 do 23%. W uprawie warzyw pod osłonami największe znaczenie miały pomidory (55–58% udziału

w produkcji) oraz ogórki (25–27%). Mniejszy udział w produkcji stanowiły papryka oraz pozostałe gatunki warzyw, m.in. sałata, rzodkiewka i bakłażan.

Ważnym czynnikiem stymulującym rozwój krajowego warzywnictwa jest możliwość lokowania nadwyżek produkcji na rynkach zagranicznych. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej notowano wzrost wolumenu wywozu większości warzyw. Jednak wprowadzone w 2014 r. przez Federację Rosyjską embargo na unijne warzywa przyczyniło się do ograniczenia ich wywozu z Polski. W tej sytuacji krajowi producenci oraz administracja rządowa podjęli wysiłki zmierzające do dywersyfikacji kierunków eksportu. W 2019 r. poza granice Polski wywieziono 465 tys. ton warzyw, o 26% więcej niż w roku 2004, tj. w pierwszym roku członkostwa Polski w UE. Znacznie większy wzrost odnotowano w przychodach z eksportu. Wartość wywozu warzyw w 2019 r. wzrosła 3,5-krotnie, do 340 mln euro.

Wzrostowi eksportu sprzyjała dobra jakość polskich warzyw, konkurencyjne ceny oraz podejmowane działania promocyjne. Głównymi odbiorcami naszych warzyw są kraje Unii Europejskiej (przede wszystkim Niemcy, Wielka Brytania), a także Białoruś. Najwięcej wywozimy cebuli, pomidorów oraz kapusty.

Polska jest również importerem warzyw. Sprowadzane warzywa stanowią uzupełnienie zarówno krajowej oferty warzyw świeżych, jak i surowca do przetwórstwa. Skala importu warzyw w poszczególnych latach była uzależniona od podaży krajowej oraz od zmian cen. Do Polski importowano głównie: pomidory, cebulę oraz paprykę i ogórki.

Kapusta jest warzywem wykorzystywanym przez człowieka zarówno w celach

spożywczych, jak i leczniczych. Przy niskiej kaloryczności zawiera witaminy niezbędne dla zdrowia oraz rutynę. Cechuje ją ponadprzeciętna zawartość: wapnia, magnezu, potasu, kwasu foliowego oraz siarki. Produkcja kapusty w Polsce w latach 2015–2019 kształtowała się średnio na poziomie ponad 0,9 mln ton, co stanowiło około 26% unijnej produkcji tego warzywa. Najwięcej kapusty uprawia się w województwach: małopolskim, mazowieckim, łódzkim oraz wielkopolskim. Najpopularniejsza jest kapusta biała, a w ostatnich latach upowszechniła się również kapusta pekińska. W wielu rejonach kraju uprawiane są także kapusty włoska i czerwona oraz brukselka, ale uprawy te zajmują niewielkie areale. Eksport kapusty w ostatnich pięciu latach wynosił od 29 do 65 tys. ton, co stanowiło średnio 5% jej zbiorów. W 2019 r. kapustę sprzedawano głównie na rynku UE (99% wolumenu eksportu), przede wszystkim do Czech (28% udziału) oraz na Słowację (27%).

Marchew należy do warzyw o największym znaczeniu gospodarczym. Wyróżnia się dużą zawartością karotenu, soli mineralnych i błonnika. Jest oferowana na rynku w postaci świeżej, a także w formie mrożonek, soków, konserw oraz suszu. Uprawa marchwi zajmuje około 22 tys. ha, co plasuje ją na drugim miejscu pod względem powierzchni uprawy warzyw gruntowych w kraju (po cebuli). Zbiory marchwi w latach 2015–2019 kształtowały się w przedziale 0,7–0,8 mln ton. Polska pozostaje czołowym producentem marchwi w UE. W skali globalnej zajmowaliśmy siódme miejsce w zbiorach za: Chinami, Uzbekistanem, Stanami Zjednoczonymi, Rosją, Ukrainą i Wielką Brytanią. W latach 2009–2019 eksport marchwi wynosił 21–42 tys. ton i był średnio dwa razy większy niż w 2004 r. W 2019 r. wyeksportowano 23 tys. ton marchwi, w tym 96% do UE. Głównymi odbiorcami marchwi na rynku unijnym były: Słowacja, Rumunia oraz Czechy, a spośród krajów trzecich – państwa Europy Wschodniej, w tym Ukraina.

Pomidor, podobnie jak kapusta i marchew, jest warzywem powszechnie uprawianym w Polsce. Chętnie spożywany przez konsumentów jest jednocześnie ważnym surowcem dla przetwórstwa.

Pomidory zawierają dużo witamin i pierwiastków mineralnych. Spośród krajowych warzyw mają najwięcej potasu, miedzi, manganu i kobaltu oraz likopenu, który jest cennym przeciwutleniaczem. Dzięki znacznej zawartości witaminy C wzmacniają odporność. W polskim klimacie pomidory cechują się bardziej kwaśnym, orzeźwiającym smakiem niż w klimacie cieplejszym. Polska jest czwartym producentem pomidorów w UE. Udział naszego kraju w unijnej produkcji wynosi około 6%. Produkcja pomidorów w Polsce prowadzona jest w uprawach polowych oraz pod osłonami. Areal uprawy pomidorów pod osłonami w ostatnich latach kształtuje się średnio na poziomie 2,1 tys. ha, a w systemie polowym – około 10 tys. ha. Około 85% arealu plantacji pomidorów gruntowych zlokalizowane jest na obszarze sześciu województw: wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego, łódzkiego, lubelskiego i świętokrzyskiego. Od 2004 r. zbiory pomidorów gruntowych zwiększyły się o 13%, a pod osłonami – o 83%. W 2019 r. 74% zebranych pomidorów pochodziło z upraw pod osłonami, a pozostałe 26% – z upraw polowych. Od przystąpienia Polski do UE eksport pomidorów świeżych wzrósł z 45 do 75 tys. ton, tj. niespełna 2 razy i stanowił średnio 8% krajowych zbiorów. Głównymi kierunkami wywozu są kraje UE (w 2019 r. – 77% wolumenu eksportu), głównie Niemcy, Wielka Brytania i Francja, a z państw pozaunijnych – Białoruś i Ukraina.

Cebula to cenne warzywo, które jest źródłem m.in. witaminy A i C, chromu, selenu oraz wielu flawonoidów. Ma działanie przeciwbakteryjne i przeciwwirusowe, jest pomocna w leczeniu wielu dolegliwości. Cebula zajmuje w Polsce pierwsze miejsce pod względem arealu uprawy warzyw. W latach 2015–2019 powierzchnia uprawy cebuli kształtowała się na poziomie 25–27 tys. ha. Zbiory cebuli wynosiły 0,5–0,7 mln ton, co stawiało nasz kraj w roli czwartego producenta w UE (po Hiszpanii, Niemczech i Niemczech), z 9% udziałem w unijnej produkcji. Najpopularniejszym gatunkiem uprawianym w kraju jest cebula zwyczajna, występująca w wielu odmianach. W uprawie powszechne są także: cebula kartoflanka, siedmiolatka, szalotka oraz cebula wielopiętrowa. Dostępne w sprzedaży odmiany odznaczają się bogactwem smaków oraz znacznym zróżnicowaniem kolorystycznym łuski. W krajowej ofercie rynkowej dostępne są cebule: o smaku ostrym, średnio ostrym i łagodnym, z łuską białą, żółtą, brązową i czerwoną. W ostatnich latach eksport polskiej cebuli był mniejszy niż w pierwszych latach członkostwa w UE. W 2019 r. z Polski wyeksportowano 139 tys. ton cebuli wobec 123 tys. ton w 2009 r. i 179 tys. ton w 2004 r. Największymi

odbiorcami cebuli z Polski były Wielka Brytania (w 2019 r. – 28% wolumenu eksportu) i Niderlandy (25% udziału).

Ogórek, podobnie jak pomidor, jest warzywem ciepłolubnym, którego uprawę na terenie Polski prowadzi się zarówno w systemie polowym, jak i pod osłonami. W 2019 r ogórki gruntowe w Polsce były uprawiane na powierzchni 15 tys. ha. Gospodarstwa uprawiające ogórki zlokalizowane są przede wszystkim w województwach: mazowieckim, łódzkim, świętokrzyskim oraz wielkopolskim. Areal uprawy ogórków pod osłonami w Polsce jest względnie stabilny i wynosi 1,0–1,3 tys. ha. W latach 2015–2019 zbiory ogórków gruntowych kształtowały się w granicach 221–261 tys. ton. Równocześnie zbiory ogórków uprawianych pod osłonami wynosiły 267–297 tys. ton. Taki wolumen zbiorów ogórków plasuje nasz kraj na drugim miejscu w UE oraz na jedenastym miejscu na świecie. Ogórki w Polsce są przeznaczane przede wszystkim na potrzeby przemysłu spożywczego i do konsumpcji bezpośredniej, co powoduje, że ich sprzedaż za granicę jest stosunkowo niewielka. W latach 2015–2019 eksport ogórków kształtował się w granicach 9–18 tys. ton, co stanowiło 2–4% krajowej produkcji.

Burak ćwikłowy jest jednym z najpopularniejszych warzyw w Polsce, uprawianym na obszarze około 10 tys. ha. Jego zbiory w latach 2015–2019 wynosiły 281–341 tys. ton. Burak ćwikłowy jest lekkostrawny i niskokaloryczny. Dzięki dużej zawartości błonnika wpływa korzystnie na procesy trawienne. Zawarte w nim sole mineralne działają odkwaszająco. Z uwagi na trwałość przechowalniczą może być spożywany w stanie świeżym prawie przez cały rok. Jest cennym surowcem wykorzystywanym powszechnie w przemyśle przetwórczym do produkcji suszu, mrożonek, różnego rodzaju konserw, ćwikły oraz soków pitnych i zagęszczonych, a ostatnio w coraz większym stopniu – do produkcji naturalnych barwników. Sprzedaż zagraniczna świeżych buraków ćwikłowych jest stosunkowo niewielka. W ostatnich pięciu latach kształtowała się w przedziale 16–25 tys. ton.

Kalaflor to warzywo chętnie spożywane w Polsce ze względu na walory smakowe. Poza witaminami i minerałami zawiera szereg biologicznie czynnych substancji chroniących organizm człowieka przed wolnymi rodnikami. Polska jest trzecim producentem kalaflorów w Unii Europejskiej oraz ósmym ich producentem na świecie. Udział Polski w unijnej produkcji kalaflorów wynosi 12%. Są one uprawiane zarówno do bezpośredniego spożycia, jak i na potrzeby przemysłu przetwórczego – przede wszystkim jako surowiec do produkcji mrożonek. Krajowy areal uprawy kalaflorów jest względnie stabilny i kształtuje się na poziomie około 9 tys. ha. Blisko 77% plantacji skoncentrowanych jest w województwach: małopolskim, lubelskim, kujawsko-pomorskim, łódzkim i mazowieckim. W 2019 r. krajowi producenci zebrali 207 tys. ton kalaflorów. Ich eksport w latach 2012–2019 nie podlegał znaczącym wahaniom i kształtował się na średnim poziomie około 26 tys. ton. Głównymi kierunkami wywozu w 2019 r. były Czechy (21% wolumenu eksportu), Słowacja (15% udziału) oraz Węgry (13%).

Papryka, po pomidorach i ogórkach, jest trzecim pod względem popularności warzywem uprawianym pod osłonami. Jest bogatym źródłem witaminy C, prowitaminy A, witamin z grupy B, witaminy E, kwasu foliowego i nikotynowego. Zawiera też: białko, sole mineralne (żelazo, fosfor, wapń, magnez, potas), rutynę oraz substancje bakterioobójcze. Największym zainteresowaniem, zarówno w kraju, jak i na rynkach zagranicznych, cieszą się odmiany o owocach czerwonych. Dostępne są również odmiany papryki o owocach żółtych i zielonych. W 2019 r. powierzchnia uprawy papryki pod osłonami wynosiła 1,6 tys. ha, a zbiory ukształtowały się na poziomie 137 tys. ton. Zbiory papryki z upraw polowych są znacznie niższe niż spod osłon (przy zbliżonym areale). W latach 2015–2019 Polska eksportowała od 15 do 29 tys. ton papryki, w 2019 r. – głównie do krajów UE (60% wolumenu eksportu) oraz na Białoruś i Ukrainę (po 18% udziału).

Por charakteryzuje się wysokimi wartościami odżywczymi. Zawiera dużo soli mineralnych, głównie wapnia i fosforu, witamin oraz przeciwutleniaczy. Krajowe plantacje pora zajmowały 4–6 tys. ha, przy zbiorach w przedziale 80–100 tys. ton. Pory są uprawiane zarówno na potrzeby przemysłu – jako surowiec do produkcji suszu i dodatek do mrożonek, jak i do bezpośredniego spożycia (jako składnik włoszczyzny, surówek i potraw). Z uwagi na ograniczoną skalę produkcji sprzedaż zagraniczna jest niewielka.

Seler jest popularnym warzywem w polskiej kuchni. Seler korzeniowy zawiera dużo błonnika, soli mineralnych i witamin, a liściowy – znaczne ilości beta-karotenu, witaminy C i witamin z grupy B. W Polsce najbardziej rozwinięta jest uprawa selera korzeniowego, która zajmuje 4–6 tys. ha, a zbiory kształtują się od 85 do 115 tys. ton. Mniej popularna, ale rosnąca jest uprawa selera naciowego. Seler jest spożywany jako składnik wielu dań i surówek. W przemyśle przetwórczym ma zastosowanie do produkcji: dań gotowych, mrożonek, koncentratów oraz soków wielowarzywnych i owocowo-warzywnych.

Pietruszka korzeniowa to jedno z podstawowych krajowych warzyw przyprawowych. Ze względu na właściwości smakowe i zdrowotne ma szerokie zastosowanie w kuchni polskiej, szczególnie do przyrządzania zup. Jadalne są zarówno korne, jak i liście. Można ją stosować jako dodatek do potraw oraz surówek. Zachowuje większość swoich właściwości w postaci suszonej i mrożonej. Aromatyczne liście pietruszki są bogate w olejki eteryczne i składniki mineralne. W pietruszce zawarte są znaczne ilości witaminy A i C oraz żelaza.

Od wieków **warzywa strączkowe** mają zastosowanie w polskiej kuchni ze względu na wartości odżywcze. Są smaczne, łatwe w przygotowaniu i występują w wielu różnych odmianach. Nasiona roślin strączkowych zawierają najwięcej białka spośród wszystkich roślin uprawnych oraz wiele makro- i mikroelementów. Do gatunków wykorzystywanych w żywieniu należą: fasola, groch, bób i soczewica. W 2019 r. rośliny strączkowe przeznaczone do konsumpcji uprawiano w Polsce 19 tys. gospodarstw na łącznej powierzchni 66 tys. ha. W strukturze upraw dominowały groch (50%) i fasola (30%). Mniejszą rolę odgrywał bób – z 2% udziałem. Uprawa pozostałych roślin strączkowych odbywała się na znacznie mniejszą skalę.

Czosnek jest warzywem o niezwykłych właściwościach leczniczych. Jest naturalnym antybiotykiem, zwalcza infekcje, obniża ciśnienie krwi, przeciwdziałając zawałom i udarom, korzystnie wpływa na pracę układu trawiennego, opóźnia procesy starzenia organizmu.

Czosnek zawiera związki flawonoidowe, aminokwasy, saponiny, cukry, związki siłkowe, witaminy (B1, B2, PP, C, witaminę A), liczne sole mineralne oraz rzadkie mikroelementy (m.in. kobalt, chrom, nikiel). Jednak najcenniejsze w czosnku są olejki eteryczne bogate w siarczki i allicynę (związek o charakterystycznym ostrym zapachu). Nieoceniona jest także jego rola w kuchni – jest charakterystycznym akcentem wielu potraw. Światowym liderem w produkcji czosnku są Chiny. W Polsce jego produkcja jest stosunkowo niewielka. Areał uprawy tego warzywa w naszym kraju kształtował się w granicach 1,1–1,5 tys. ha, a zbiory na poziomie 13–17 tys. ton. Stanowiło to odpowiednio około 3% i 4% unijnej powierzchni uprawy i zbiorów.

Marzena Trajer

Dyrektor Biura Analiz i Strategii KOWR

KIERUNKI EKSPORTU POLSKICH TOWARÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Sektor rolno-spożywczy jest obecnie głównym segmentem krajowej gospodarki. W 2019 r. Polska uzyskała rekordowe wyniki w eksporcie produktów żywnościowych – jego wartość osiągnęła 31,8 mld euro. Od stycznia do sierpnia 2020 r. wartość wywozu artykułów rolno-spożywczych wyniosła 21,9 mld euro. Rodzime firmy intensywnie poszukują nowych rynków zbytu. Gdzie eksportowane są polskie produkty i jakie kierunki są najbardziej perspektywiczne?

Żywność z Polski cieszy się uznaniem na rynkach zagranicznych. Nasz kraj kojarzony jest z produktami rolno-spożywczymi o wysokiej jakości. Budowanie świadomości marki „Poland Tastes Good” i pozycjonowanie polskiej żywności przynoszą pożądane efekty. Niezwykle pomocne w tym procesie są: dyplomacja ekonomiczna, relacje na poziomie administracji rządowej, współpraca administracji publicznej, przedsiębiorców i przedstawicieli branży, a także wsparcie, jakiego KOWR udziela przedsiębiorcom sektora rolno-spożywczego, organizując stoiska narodowe połączone z misjami handlowymi na międzynarodowych targach spożywczych.

Mimo licznych zawirowań na rynkach zagranicznych spowodowanych pandemią – wprowadzeniem ograniczeń przez rządy poszczególnych krajów i lockdownem – wartość eksportu polskich towarów rolno-spożywczych w okresie styczeń–sierpień 2020 r. wyniosła 21,9 mld euro i wzrosła o 6% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Indie importują z Polski bardzo ograniczoną liczbę produktów spożywczych. Wartość produktów rolnych importowanych przez Indie z Polski w okresie 2019–2020 wyniosła ok. 24 mln USD. Głównym polskim produktem spożywczym eksportowanym do Indii są jabłka. Wartość polskich jabłek eksportowanych do Indii w okresie 2019–2020 wyniosła ok. 17 mln USD (71% polskiego eksportu ogółem).

Po zmianie warunków fitosanitarnych dotyczących importu polskich jabłek do Indii, która miała miejsce w sierpniu 2017 r., polscy eksporterzy, tacy jak Świeży Owoc, odnotowali istotny wzrost ilości jabłek eksportowanych do Indii. Polscy eksporterzy szykują się obecnie do eksportowania do Indii borówki amerykańskiej i innych produktów rolnych. Polscy eksporterzy jabłek prowadzą z Indiami udaną współpracę.

Jego Ekscelencja Pan **Tsewang Namgyal**,
Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny
Republiki Indii w Polsce

Na rynki zagraniczne kierowane jest ponad 40% wytworzonych artykułów rolno-spożywczych, które są przede wszystkim eksportowane na rynek unijny. Jednak kraje członkowskie UE to nie jedyne atrakcyjne kierunki wywozu polskich towarów rolno-spożywczych. Coraz częściej polscy producenci żywności wysyłają swoje produkty rolno-spożywcze na tzw. rynki odległe geograficznie. Zgodnie ze „Strategią promocji żywności Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi” najbardziej perspektywicznymi dla polskich produktów rolno-spożywczych wysokiej jakości są rynki Azji Południowo-Wschodniej (Chiny, Indie, Japonia, Singapur, Wietnam, Tajlandia), Ameryki Północnej (USA) oraz Bliskiego Wschodu (Arabia Saudyjska oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie).

– Oferta promocyjna MRiRW oraz KOWR jest rozszerzona o rynki, na których do tej pory nie koncentrowano działań promocyjnych. Są to: Indonezja, Korea Południowa, Izrael, Rumunia, Serbia i Szwecja. Należy wykorzystać potencjał importowy tych krajów i budować markę polskich produktów oraz świadomość jakości naszych towarów rolno-spożywczych w nowych miejscach na świecie – mówi Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR.

Jednym z najbardziej perspektywicznych rynków dla eksportu krajowej żywności, ze względu na jego wielkość, a co za tym idzie chłonność, jest rynek chiński. Pod uwagę trzeba wziąć także fakt bogacenia się społeczeństwa chińskiego oraz zmieniające się upodobania konsumentów, którzy coraz częściej poszukują zdrowych, ekologicznych produktów spożywczych wysokiej jakości. Powoli rynek chiński otwiera się na polskie produkty żywnościowe poprzez rozszerzenie asortymentu eksportu m.in. o wyroby drobiarskie i inne grupy towarów, takie jak wołowina oraz owoce i warzywa.

W Chinach polskie produkty żywnościowe spotykają się z konkurencją z całego świata. Rywalizują m.in. z produktami z Brazylii, Argentyny, ze Stanów Zjednoczonych, z Kanady i Australii oraz krajów Azji Południowo-Wschodniej. Dla polskich przedsiębiorców rynek unijny jest nadal znacznie łatwiejszy, ponieważ w UE stosowane są jednolite zasady handlowe i przepisy prawne. Rynku chińskiego polscy eksporterzy nadal muszą się uczyć.

W okresie styczeń–sierpień 2020 r. wartość polskiego eksportu towarów rolno-spożywczych do Chin wyniosła 134 mln euro, co stanowiło około 1% ogółu krajowego eksportu. Wywóz towarów rolno-spożywczych z Polski do Chin wzrósł wartościowo w stosunku do ośmiu miesięcy roku poprzedniego o 4%.

– Rynkiem bardzo obiecującym dla polskich produktów rolno-spożywczych jest także Wietnam. W dzisiejszych czasach konsument wietnamski, podobnie jak chiński, częściej zwraca uwagę na jakość kupowanej żywności, dlatego polskie firmy rolno-spożywcze, które chcą wejść na rynek w Wietnamie, mogą wykorzystać niszę na produkty ekologiczne oraz produkty prozdrowotne – informuje Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR.

Wietnam to atrakcyjny rynek eksportowy dla polskiej żywności. Został on uznany przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii jako jeden z pięciu rynków światowych o dużym potencjale importowym, na którym został uruchomiony specjalny program promocji. Na rynku wietnamskim nie ma tylu barier wejścia, jak na rynku chińskim, dlatego polscy producenci pokładają w nim duże nadzieje.

Kolejnym interesującym rynkiem ze względu na jego potencjał są Indie. To jedna z najszybciej rozwijających się gospodarek świata. Indie to także drugi co do wielkości producent żywności. Rolnictwo pełni ważną rolę w gospodarce tego kra-

Łączna wartość produktów spożywczych eksportowanych z Polski na rynek kolumbijski w 2019 r. (obejmująca zarówno produkty przetworzone, jak i nieprzetworzone) wyniosła 16 126 225 USD, z czego 4 682 316 USD była to wartość produktów zwierzęcych, 1 064 127 USD – owoców i warzyw, 25 027 USD – tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, a 10 354 755 USD – żywności przetworzonej, napojów alkoholowych i bezalkoholowych oraz tytoniu.

Pomimo odległości geograficznej między dwoma państwami Kolumbijczycy doceniają i dostrzegają doskonałą jakość typowych polskich produktów, takich jak jabłka, słodycze czy polska wódka. Wiele polskich produktów spożywczych wprowadzono na rynek kolumbijski dzięki utworzeniu przez Jeronimo Martins sieci supermarketów ARA, co przyczyniło się do szeregu inwestycji dokonywanych w Kolumbii przez polskich dostawców produktów spożywczych.

Jego Ekscelencja Pan **Javier Dario Higuera**,
Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny
Republiki Kolumbii w Polsce

Według chińskich statystyk import produktów rolno-spożywczych z Polski do Chin w 2019 r. utrzymał poziom szybkiego wzrostu. Import wyniósł 270 mln USD, przy dynamice wzrostu sięgającej 34%. Udział w całkowitym imporcie z Polski do Chin wzrósł z 5,4% w 2018 r. do 6,7%.

Jeśli chodzi o importowane produkty, około jedną trzecią tego importu z Polski do Chin w 2019 r. stanowiły produkty mleczne (kod HS 0401-0406), w tym import mleka i śmietanki wzrósł o blisko 90% rok do roku. Ponadto import polskich specjalów, takich jak wódka i piwo, również utrzymał dwucyfrowy poziom wzrostu.

Rynek chiński jest ogromny, a konsumenci żywności coraz większą wagę przywiązują do produktów pochodzenia naturalnego i ochrony środowiska. Warto zatem jeszcze efektywniej wykorzystać potencjał wysokiej jakości polskich produktów rolno-spożywczych na rynku chińskim. Mamy nadzieję, że polskie firmy rolno-spożywcze z jednej strony wzmocnią promocję swoich przedsiębiorstw w Chinach, aktywnie uczestnicząc w kluczowych wydarzeniach z branży, takich jak Targi w Kantonie, Międzynarodowe Targi Import Expo, Targi Chin i krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz wielu innych, zwiększając tym samym swoją rozpoznawalność na rynku chińskim. Z drugiej strony, że pogłębią wiedzę na temat chińskiego rynku konsumenckiego i wprowadzą na ów rynek więcej produktów, które przy zachowaniu ich charakterystycznych właściwości będą odpowiadały preferencjom smakowym chińskich konsumentów. Ponadto należy z odpowiednią dozą cierpliwości, stopniowo poznawać rynek oraz odkrywać możliwości biznesowe drogą stałej komunikacji i współpracy.

Jego Ekscelencja Pan **Liu Guangyuan**,
Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny
Chińskiej Republiki Ludowej w Polsce

ju. Jego udział w produkcji krajowym brutto wynosi ok. 18%, a razem z przemysłem spożywczym ok. 20%. Z uwagi na ważną rolę tego sektora w skali gospodarki całego kraju Indie chronią swój rynek przed produktami rolno-spożywczymi z innych państw. Jest to więc rynek z wysokimi barierami wejścia dla eksporterów żywności. Produkty europejskie na rynku indyjskim są drogie i raczej skierowane do rozwijającej się tam klasy średniej. Indie to także kraj, w którym szybko rozwija się przemysł spożywczy. Spowodowane jest to z jednej strony postępującą urbanizacją, ale też ewolucją modelu rodziny. W Indiach coraz więcej kobiet podejmuje pracę, w wyniku czego powoli ulega poprawie standard życia, co z kolei ma wpływ na preferencje zakupowe Hindusów coraz chętniej sięgających po produkty wyższej jakości i naturalne.

Zdaniem ekspertów zmieniają się preferencje żywieniowe konsumentów na świecie. Na znaczeniu przybiera zdrowy styl życia oraz żywność naturalna, w której produkcji Polska chce być liderem.

– Kreowanie w świadomości konsumentów jakości polskich produktów na rynkach perspektywicznych może wyznaczyć pozycję polskich eksporterów na wiele lat – podkreśla Marcin Wroński.

Opracowała
Ada Krzewicka
Departament Wsparcia Eksportu KOWR

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

W sezonie 2020/2021 światowe zbiory zbóż na świecie będą rekordowe (według prognozy USDA z października 2020 r. – o 3% większe niż w sezonie 2019/2020) i wyniosą blisko 2232 mln ton¹. Globalne zasoby zbóż mogą się zwiększyć o 2%, do 2864 mln ton. W tej sytuacji, pomimo wzrostu światowego zużycia (o 2%, do 2212 mln ton), zapasy zbóż na koniec bieżącego sezonu mogą być jeszcze większe (o 3%) niż rok wcześniej i wynieść 652 mln ton.

Globalne zbiory pszenicy w sezonie 2020/2021 mogą wynieść 773 mln ton, o 1% więcej niż w sezonie 2019/2020. Wzrost zbiorów pszenicy spodziewany jest głównie w Federacji Rosyjskiej (o 13%, do 83 mln ton), Kanadzie (o 8%, do 35 mln ton) i Australii (o 88%, do 28,5 mln ton). Mniejsze zbiory prognozuje się m.in. w Argentynie (o 4%, do 19 mln ton), na Ukrainie (o 13%, do 25,5 mln ton), w USA (o 5,5%, do 50 mln ton) oraz w krajach UE (o 12%, do 137 mln ton).

Zbiory zbóż paszowych na świecie w sezonie 2020/2021 szacowane są na 1459 mln ton, o 3% wyższym niż w poprzednim sezonie, w tym kukurydzy – 1159 mln ton, o 4% wyższym. Większe zbiory przewidywane są dla wszystkich zbóż.

Zbiory zbóż w krajach WNP w 2020 r. zostały oszacowane na 237 mln ton, o 2,5% powyżej zbiorów z poprzedniego roku. Pomimo przewidywanego wzrostu zużycia do 133 mln ton nadwyżka z bieżącej produkcji w WNP

wynosi 104 mln ton, co stanowi blisko 44% zbiorów. W tej sytuacji eksport zbóż z krajów WNP może się nieco zwiększyć i stanowić dużą konkurencję dla eksportu ziarna z UE.

W UE produkcja zbóż w 2020 r. (ze względu na suszę, zwłaszcza we Francji i w Niemczech, oraz nadmierne opady deszczu, przede wszystkim na Węgrzech i w Rumunii) jest szacowana na poziomie blisko 299 mln ton, o 6% niższym niż przed rokiem. Będzie ona jednak o ponad 5 mln ton większa od przewidywanego zużycia. Mniejsze niż przed rokiem zasoby zbóż oraz duża konkurencja na rynkach zagranicznych, m.in. ze strony krajów WNP, przyczynią się prawdopodobnie do ograniczenia eksportu ziarna z UE.

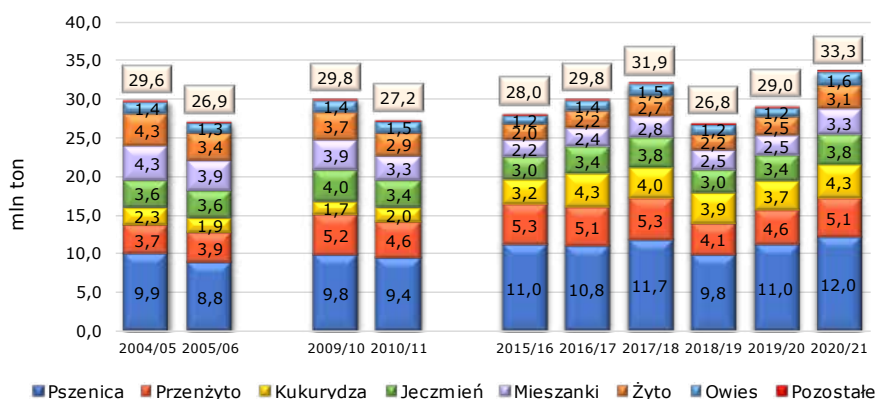
W Polsce zbiory zbóż w 2020 r., pomimo suszy rolniczej trwającej od kwietnia do połowy maja, wzrosły do rekordowego poziomu. Wzrost zbiorów wynika z lepszych plonów, gdyż powierzchnia za-

siewów była zbliżona do notowanej rok wcześniej, tj. około 7,9 mln ha².

Według GUS tegoroczne zbiory zbóż podstawowych z mieszankami (bez kukurydzy, prosa i gryki) ukształtowały się na poziomie 28,9 mln ton wobec 25,1 mln ton w 2019 r. (tj. o 15% wyższym). Zbiory pszenicy oszacowano na 12 mln ton wobec 11 mln ton w 2019 r. Pszenżyta mogło zostać zebrane 5,1 mln ton (o 12% więcej), a jęczmienia – 3,8 mln ton (o 13,5% więcej). Zbiory żyta osiągnęły poziom 3,1 mln ton, o 25% wyższy niż w 2019 r. Większe od ubiegłorocznych są również szacowane zbiory pozostałych zbóż. Zbiory mieszanek zbożowych wzrosły z 2,5 mln ton do 3,3 mln ton (wzrost o 35%), a owsa – z 1,2 mln ton do 1,6 mln ton (wzrost o 29%).

Większe również będą zbiory kukurydzy. Ocenia się, że może zostać zebrane blisko 4,3 mln ton tego zboża wobec 3,7 mln ton przed rokiem. W efekcie

Zbiory zbóż w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

¹ Prognozy zbiorów zbóż (bez ryżu) na świecie, w WNP i w UE według United States Department of Agriculture (USDA) – *Grain: World Markets and Trade*, October 2020.

² Opracowanie sygnałowe GUS, *Przedwinykowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2020 r.*, opublikowane 30.09.2020 r.

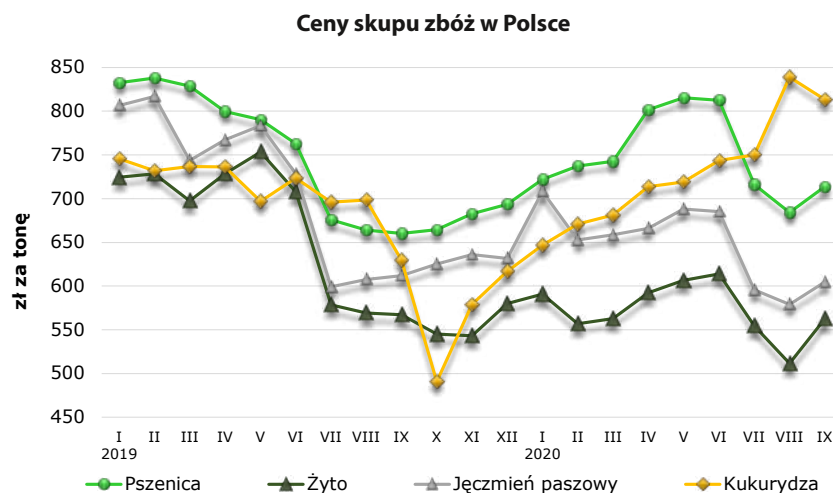
zbiory zbóż ogółem (łącznie z kukurydzą prosem i gryką) mogą osiągnąć poziom 33,3 mln ton, o 15% wyższy niż w 2019 r. W tej sytuacji podaż zbóż w kraju będzie większa niż w poprzednim sezonie, pomimo spodziewanego nieco większego zapotrzebowania na ziarno, co może sprzyjać wywożeniu zbóż z kraju. Jednocześnie duża podaż ziarna na rynkach zagranicznych (w tym Rosji i Ukrainy) może osłabiać popyt na ziarno z Polski.

Od początku 2020 r. popyt na zboża na rynku światowym, pomimo konkurencji na rynkach zagranicznych (zwłaszcza ze strony państw WNP), skutkował wzrostem eksportu ziarna z Polski. W okresie pierwszych ośmiu miesięcy 2020 r. wyeksportowano 5,1 mln ton ziarna zbóż³. Było to o 2,5 razy więcej niż w analogicznym okresie 2019 r., kiedy w wyniku m.in. słabych zbiorów w 2018 r. możliwości eksportu ziarna zbóż były ograniczone.

Tradycyjnie najwięcej wywieziono pszenicy. Eksport pszenicy w okresie ośmiu miesięcy 2020 r. ukształtował się na poziomie blisko 2,9 mln ton, 3-krotnie wyższym niż w tym samym okresie 2019 r. W tym czasie wywóz żyta zwiększył się o 2,7 razy, do 652 tys. ton, a pszenżyta oraz jęczmienia ponad 3 razy, odpowiednio do 552 tys. ton i 223 tys. ton. Większy był również wywóz kukurydzy – o 38% (707 tys. ton) i owsa – o 22% (65 tys. ton).

Ziarno zbóż eksportowano przede wszystkim do krajów spoza UE (51% udziału), m.in. do Arabii Saudyjskiej (20% – 1 mln ton), RPA (13% – 682 tys. ton) i Algierii (2% – 126 tys. ton), a wśród krajów UE największymi odbiorcami były Niemcy (40% – 2 mln ton), Hiszpania (3% – 152 tys. ton) oraz Litwa (3% – 148 tys. ton).

Wywożono także produkty zbożowe. W okresie ośmiu miesięcy 2020 r. łączny eksport ziarna zbóż oraz przetworów zbożowych osiągnął poziom blisko

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

6 mln ton (w ekwiwalencie ziarna) i był 2-krotnie wyższy niż w poprzednim sezonie. Przychody z eksportu były o 33% większe od uzyskanych rok wcześniej i wyniosły ponad 2,6 mld euro.

Wolumen importu zbóż (w ekwiwalencie ziarna) w okresie styczeń–sierpień 2020 r. ukształtował się na poziomie około 1,8 mln ton, o 7% wyższym niż w analogicznym okresie 2019 r. Wartość importu była o 1% niższa i wyniosła około 784 mln euro.

Saldo handlu zagranicznego zbożami było dodatnie i w ekwiwalencie ziarna ukształtowało się na poziomie 4,2 mln ton. Saldo wartościowe wyniosło blisko 1,9 mld euro i było o 55% wyższe niż w okresie ośmiu miesięcy 2019 r.

W pierwszej połowie 2020 r. nasiliły się obawy dotyczące rozprzestrzenienia się koronawirusa na świecie, co spowodowało rosnącą niepewność, co do długoterminowych konsekwencji dla globalnego rynku zbożowego. Skutkowało to wzrostem cen na rynkach zagranicznych, jak również w Polsce. Dopiero duża podaż ziarna w okresie zniw w kraju spowodowała spadek cen. Jednak słabe zbiory zbóż u głównych unijnych eksporterów (we Francji, w Niemczech i Rumunii), przy ożywionym popycie

ze strony Afryki Północnej, Bliskiego Wschodu oraz Azji Wschodniej, stymulowały ceny do wzrostu. We wrześniu 2020 r. średnia cena pszenicy w kraju według GUS ukształtowała się na poziomie 714 zł/t, o 4% wyższym niż przed miesiącem i o 8% wyższym niż we wrześniu 2019 r. Za żyto w skupie średnio w kraju płacono 562 zł/t, o 10% więcej niż przed miesiącem, ale o blisko 1% mniej niż przed rokiem. Średnia cena jęczmienia wyniosła 653 zł/t, w tym jęczmienia paszowego – 604 zł/t, i była w obu przypadkach o 4% wyższa niż miesiąc wcześniej, ale odpowiednio o 3% i 1% niższa niż przed rokiem. Zbliżające się zbiory kukurydzy wywierały presję na spadek cen tego ziarna. We wrześniu 2020 r. za kukurydzę producenci przeciętnie uzyskiwali 814 zł/t, o 3% mniej niż przed miesiącem, ale o 29% więcej niż rok wcześniej.

Dodatkowo niesłabnące obawy o stan upraw pszenicy w Argentynie, a także trwająca jesienna susza w Federacji Rosyjskiej oraz w niektórych rejonach uprawy zbóż w USA i związana z tym niepewność co do wielkości powierzchni zasiewów pszenicy mogą stymulować dalszy wzrost cen. Również giełdy towarowe oferujące kontrakty terminowe, które są powiązane

³ Wyniki polskiego handlu zagranicznego ziarnem zbóż i produktami zbożowymi zostały obliczone w oparciu o wstępne dane Ministerstwa Finansów i dotyczą artykułów o kodach CN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008, 1101, 1102, 1103, 1104, 1107, 110811, 110812, 1109, 2302, 1902, 1904, 1905.

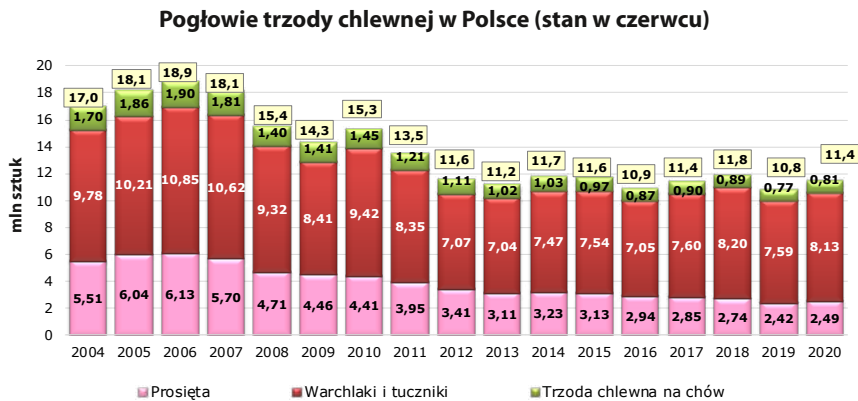
z rynkami kapitałowymi, mogą oddziaływać na kierunki zmian cen zbóż. Zmiany cen na rynkach zagranicznych będą więc miały duży wpływ na ich poziom w Polsce. Silną presję na krajowe ceny będzie wywierała sytuacja w państwach ościennych.

RYNEK WIEPRZOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w prognozie opublikowanej w październiku br. ocenił, że w 2020 r. globalna produkcja wieprzowiny zmniejszy się o 4%, do 97,9 mln ton. Spadek nie będzie tak duży, jak przewidywano w kwietniu br., z uwagi na mniejszą jego dynamikę w Chinach – największego światowego producenta wieprzowiny. Szacuje się, że w tym kraju produkcja wieprzowiny w 2020 r. wyniesie 38 mln ton (o 10,7% mniej niż w 2019 r.), a nie – jak zakładano w prognozie z kwietnia br. – 34 mln ton. Jest to efekt powolnego odbudowywania chińskich stad trzody chlewnej, dotkniętych w ostatnich latach ASF⁴.

Komisja Europejska w krótkoterminowej prognozie na 2020 r. przewiduje spadek produkcji w UE-27 o 0,5%, do 22,9 mln ton. Będzie on efektem spodziewanej mniejszej produkcji m.in.: w Niemczech, we Francji, w Niderlandach i Polsce, tj. krajach należących do grona największych producentów wieprzowiny w UE⁵.

W Polsce w czerwcu 2020 r. pogłowia trzody chlewnej liczyło 11,4 mln szt., o 6% więcej w odniesieniu do czerwca 2019 r. Wzrost wystąpił we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, a największy w grupie warchlaków – o 8,8%. Liczebność trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej zwiększyła się o 5,4%, w tym loch – o 5,3%, a loch prośnych – o 3,7%. Pogłowia tuczników wzrosło o 5,9% (r/r), a prosiąt – o 3%. Wzrost pogłowia świń, a zwłaszcza loch prośnych, jest czynnikiem wpływającym

Liczby umieszczone nad poszczególnymi słupkami dotyczą pogłowia trzody chlewnej ogółem. Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

cym pro wzrostowo na poziom produkcji. Jednak w okresie styczeń–sierpień 2020 r. (dane GUS) wielkość ubojów żywca wieprzowego (w wadze poubojowej) w Polsce była o 3,5% mniejsza niż przed rokiem. Wpływ na to miały m.in. przejściowe problemy logistyczne i ograniczenia wprowadzone w ubojniach na skutek pandemii koronawirusa. Do końca 2020 r. rozwój produkcji trzody chlewnej będzie uzależniony m.in. od rozwoju sytuacji epidemicznej w Polsce i w Europie oraz stopnia rozprzestrzeniania się wirusa ASF. Na poziom produkcji żywca wieprzowego w kraju, oprócz wspomnianego wzrostu pogłowia świń, wpływ będą miały zmiany cen skupu trzody chlewnej i zbóż oraz ceny pasz. Czynnikiem hamującym rozwój krajowej produkcji w kolejnych miesiącach mogą być możliwe ograniczenia w chowie trzody chlewnej w przypadku pojawiania się nowych ognisk ASF. W efekcie przewiduje się, że produkcja żywca wieprzowego w Polsce w całym 2020 r. może być zbliżona do uzyskanej w 2019 r.

W okresie styczeń–sierpień 2020 r. z UE-27 do krajów trzecich wyeksportowano 3,4 mln ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 20% więcej niż przed rokiem. Tradycyjnie największe ilości skierowano do Chin, które zakupiły 62% (2,1 mln ton) wy-

wiezionej w tym okresie wieprzowiny. Asortyment wieprzowy eksportowano również do Japonii (247 tys. ton), Korei Południowej (138 tys. ton) i Hongkongu (133 tys. ton)⁶.

Pomimo utrzymującego się popytu na wieprzowinę ze strony krajów azjatyckich, wykrycie ognisk ASF u dzików na terenie Niemiec spowodowało natychmiastowe ograniczenia handlowe w eksporcie niemieckiej wieprzowiny do kluczowych partnerów, tj.: Chin, Korei Południowej i Japonii. W konsekwencji Komisja Europejska skorygowała lipcową prognozę eksportu na 2020 r. Według przewidywań KE w 2020 r. eksport asortymentu wieprzowego z UE-27 do krajów trzecich może być tylko o 2% większy niż w 2019 r.

Kraje członkowskie (UE-27) w okresie styczeń–sierpień 2020 r. zaimportowały z krajów trzecich łącznie 26 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 15% więcej niż przed rokiem.

W prognozie przedstawionej przez Komisję Europejską w 2020 r. import produktów wieprzowych do UE-27 może być o 8% mniejszy niż w roku 2019. Spadek dostaw asortymentu wieprzowego do krajów UE będzie prawdopodobnie wynikał z nadwyżki podaży na rynku unijnym, powstałej na

⁴ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 9 October 2020.

⁵ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020*, Autumn 2020.

⁶ *Pigmeat CMO Committee*, 22 October 2020.

skutek wstrzymania eksportu niemieckiej wieprzowiny do Chin oraz z przewidywanego na 2020 r. zmniejszenia spożycia wieprzowiny w UE.

Polska pod względem wolumenu jest piątym unijnym eksporterem wieprzowiny poza obszar celny UE, ale znacząca część (około 80%) eksportowanego asortymentu wieprzowego znajduje nabywców przede wszystkim w krajach Unii Europejskiej. W okresie styczeń–sierpień 2020 r. z Polski wyeksportowano 453 tys. ton żywca, mięsa, przetworów i tłuszczów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 13% mniej niż przed rokiem. Przychody uzyskane ze sprzedaży zagranicznej asortymentu wieprzowego w okresie ośmiu miesięcy 2020 r. wyniosły blisko 1,1 mld euro (4,7 mld zł) i były o 1% większe w odniesieniu do analogicznego okresu 2019 r. W strukturze asortymentowej eksportu produktów wieprzowych z Polski tradycyjnie znaczący udział stanowiło mięso świeże i mrożone (54%), którego wywieziono 246 tys. ton (w wadze produktu), o 22% mniej niż przed rokiem. Odbiorcami mięsa wieprzowego z Polski były przede wszystkim kraje UE, m.in.: Niemcy (30 tys. ton – 12% udziału), Słowacja (20 tys. ton – 8%), Włochy (19 tys. ton – 8%) i Republika Czeska (18 tys. ton – 7%). Mięso wieprzowe eksportowano także poza obszar UE, m.in. do: Wietnamu i USA (odpowiednio 15 tys. ton i 14 tys. ton – po 6%) oraz Hongkongu (12 tys. ton – 5%).

W pierwszych ośmiu miesiącach 2020 r. do kraju zaimportowano 595 tys. ton żywca, mięsa, tłuszczów i przetworów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 5% mniej niż w tym samym okresie 2019 r., a wydatki poniesione na zakup tego asortymentu wzrosły o 3%, do 1,4 mld euro (6,1 mld zł). Jednocześnie import trzody chlewnej do Polski uległ zmniejszeniu o 2%, do 4,6 mln sztuk,

w tym import prosiąt i warchlaków wyniósł 4,3 mln sztuk⁷.

Na rynku wewnętrznym UE od marca br. utrzymuje się spadkowa tendencja cen zakupu trzody chlewnej. Czynnikiem, który miał wpływ na ich spadek od marca do czerwca br., był rozwój pandemii koronawirusa, powodujący ograniczenia logistyczne w handlu międzynarodowym i zmniejszenie popytu na wieprzowinę ze strony sektora HoReCa. W trzecim kwartale br., w związku ze wstrzymaniem przez Chiny importu wieprzowiny z Holandii, a następnie wykryciem ognisk ASF w Niemczech i brakiem możliwości eksportu wieprzowiny do Chin, pojawiły się nadwyżki tego asortymentu na rynku unijnym, co wpłynęło na dalszy spadek cen. We wrześniu 2020 r. (dane KE) świnię rzeźne klasy E średnio w UE kupowano po 145,56 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 3,5% taniej niż w sierpniu br. oraz o 20% taniej niż przed rokiem. Cena trzody chlewnej tej klasy w Polsce, wyrażona w walucie unijnej we wrześniu 2020 r. wynosiła 137,06 euro/100 kg i była o 6% niższa od średniej ceny w UE.

W Polsce ceny skupu trzody chlewnej kształtują się w znacznym stopniu pod wpływem zmian cen u liczących się unijnych producentów wieprzowiny. Od kwietnia br. na rynku krajowym, podobnie jak w UE, utrzymuje się spadkowa tendencja cen skupu żywca wieprzowego. W kwietniu i maju br. spowodowana ona była zmniejszeniem popytu na wieprzowinę w związku z zamknięciem branży HoReCa i wprowadzeniem w gospodarkach wielu krajów ograniczeń w ramach walki z pandemią koronawirusa. Krótkoterwłą poprawę sytuacji cenowej odnotowano w czerwcu 2020 r., na skutek „odmrażania” gospodarki i luzowania obostrzeń w wielu krajach. W czerw-

cu 2020 r. trzoda chlewna podróżowała o 5% w odniesieniu do maja br., a jej cena wyniosła średnio 5,57 zł/kg (dane GUS). Jednak od lipca 2020 r. nastąpił ponowny spadek cen świń rzeźnych, co było m.in. efektem pojawienia się ASF w Niemczech i problemów ze sprzedażą nadwyżki wieprzowiny do Chin. We wrześniu br. polscy dostawcy za żywiec wieprzowy uzyskiwali przeciętnie 4,74 zł/kg, o 6% mniej niż w sierpniu br. oraz o 20% mniej niż przed rokiem. W październiku br. w krajowym skupie utrzymywał się dalszy spadek cen trzody chlewnej. W dniach 12–18 października 2020 r. (dane Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW) żywiec wieprzowy skupowano przeciętnie po 4,42 zł/kg, o 4% taniej niż przed miesiącem oraz o 24% taniej niż w analogicznym tygodniu 2019 r.

RYNEK WOŁOWINY

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) przewiduje, że w 2020 r. globalna produkcja wołowiny może być o 2% mniejsza niż w 2019 r. i wynieść 60,4 mln ton. Spadek produkcji spodziewany jest u największych światowych producentów, tj. w Brazylii (o 1%) i w Unii Europejskiej (o 1%), a także w Indiach (o 14,5%). Jednocześnie w Chinach i Argentynie może nastąpić wzrost produkcji o około 2%, a w USA jej poziom prawdopodobnie będzie zbliżony do uzyskanego w roku 2019⁸. Spadek światowej produkcji wołowiny jest wynikiem m.in. kryzysu gospodarczego wywołanego przez COVID-19. Na skutek ograniczeń gospodarczych wprowadzonych przez wiele krajów zmniejszył się popyt na wołowinę na świecie, co skłoniło producentów do dostosowania podaży do zmniejszającego się zapotrzebowania na to mięso. W krajach UE-27, w ocenie Komisji Euro-

⁷ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209, 1601, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

⁸ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, 9 October 2020.

pejskiej, produkcja wołowiny w 2020 r. może być o 1,4% mniejsza i wynieść 6,9 mln ton⁹. Do przewidywanego spadku produkcji w 2020 r., oprócz pandemii, mogła przyczynić się również wiosenna susza w wielu krajach UE, która miała niekorzystny wpływ na warunki wiosennego wypasu bydła i doprowadziła do ograniczeń w dostępności traw i pasz. Skłaniało to hodowców do wcześniejszego uboju bydła, przy niższej masie tuszy.

W Polsce w czerwcu 2020 r. pogłowiu bydła liczyło 6,3 mln szt., o 0,5% mniej niż przed rokiem. Spadek (o 4,3%) odnotowano w przypadku cieląt, a wzrost nastąpił w pogłowiu młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 1,6%) i bydła powyżej 2 lat (o 0,7%).

W okresie styczeń–sierpień 2020 r. z UE-27 do krajów trzecich wyeksportowano 454 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz), o 0,6% więcej niż przed rokiem. Asortyment wołowy z UE kierowano między innymi do: Izraela (36 tys. ton), Hongkongu (34 tys. ton), Ghany (31 tys. ton), a także na Filipiny (27 tys. ton) i do Algierii (26 tys. ton)¹⁰. Komisja Europejska przewiduje, że w 2020 r. unijny eksport produktów wołowych może być o około 1% większy niż w roku 2019¹¹.

W pierwszych ośmiu miesiącach 2020 r. unijny import wołowiny był o 15% mniejszy niż w analogicznym okresie 2019 r. i wyniósł 162 tys. ton. Podobnie jak w poprzednim roku dostawcami asortymentu wołowego i cielęcego do UE-27 były: Brazylia, Argentyna i Urugwaj. W 2020 r. import produktów wołowych i cielęcych do UE-27 może być o 10% mniejszy niż w roku 2019, co będzie wynikało z przewidywanego spadku spożycia wołowiny.

Polska jest liczącym się unijnym eksporterem wołowiny poza obszar celny Unii Europejskiej, jednak przeważająca część (85–90%) wolumenu produkcji sprzedawanej za granicę kierowana jest do krajów UE. W okresie styczeń–sierpień 2020 r. z Polski, podobnie jak przed rokiem, za granicę sprzedano 315 tys. ton żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz)¹². Jednocześnie przychody z eksportu asortymentu wołowego obniżyły się o 2%, do 1 mld euro (4,5 mld zł). Przedmiotem wywozu było głównie mięso wołowe (90% udziału), którego wyeksportowano 250 tys. ton (w wadze produktu), o 1% mniej niż przed rokiem. Odbiorcami tego asortymentu były głównie kraje UE-28 (91% udziału w wolumenie).

Import asortymentu wołowego i cielęcego do Polski, obejmujący przede wszystkim mięso i żywiec, w pierwszych ośmiu miesiącach 2020 r. był o 9% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 28 tys. ton (w ekwiwalencie tusz). W UE w okresie od lutego do maja 2020 r. notowany był spadek cen bydła rzeźnego związany z pandemią koronawirusa. Wprowadzone przez poszczególne kraje obostrzenia w zakresie funkcjonowania wielu gałęzi gospodarki miały niekorzystny wpływ na kondycję sektora wołowiny. W okresie letnim 2020 r. sytuacja pandemiczna w wielu krajach uległa poprawie, co skutkowało zniesieniem obostrzeń i wyhamowaniem spadków cen. W kolejnych miesiącach ceny zakupu bydła rzeźnego w krajach unijnych były względnie stabilne. We wrześniu 2020 r. w UE średnia cena zakupu bydła rzeźnego klasy R3 kształtowała się na poziomie 351,62 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej wobec 352,36 euro/100 kg w sierpniu 2020 r. Jednocześnie była ona o 3% wyższa niż przed rokiem. Cena polskiej wołowiny tej klasy wyrażona w walucie unijnej wynosiła 304,20 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej i była o 13,5% niższa od średniej ceny w UE.

Krajowa produkcja wołowiny i eksport produktów wołowych na tle UE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	2018	2019
Produkcja wołowiny w UE-28 (tys. ton)	7 585	7 800	7 803	7 932	7 822
Produkcja wołowiny w Polsce (tys. ton)	477	501	562	573	567
Udział Polski w unijnej produkcji wołowiny	6%	6%	7%	7%	7%
Eksport produktów wołowych z Polski w ekwiwalencie tusz (w tys. ton)	446	437	490	480	477
Udział eksportu w krajowej produkcji wołowiny	94%	87%	87%	84%	84%

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych KE, GUS i Ministerstwa Finansów.

⁹ Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020, Autumn 2020.

¹⁰ Beef & Veal Market Situation, Beef CMO 22 October 2020.

¹¹ Prognoza handlu zagranicznego wołowiną w UE na 2020 r. na podstawie Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020, Autumn 2020.

¹² Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

W Polsce, podobnie jak na rynku UE, w marcu i kwietniu 2020 r., na skutek rozprzestrzeniania się pandemii koronawirusa, nastąpił dynamiczny spadek cen skupu bydła rzeźnego wynikający ze zmniejszenia popytu ze strony branży HoReCa oraz ograniczeń w kontaktach handlowych między zagranicznymi odbiorcami polskiej wołowiny. Od maja br., w następstwie stopniowego łagodzenia obostrzeń w gospodarce oraz związanym z tym przywracaniem funkcjonowania punktów gastronomicznych i bazy hotelarskiej, nastąpił wzrost popytu, mający przełożenie na stopniową poprawę sytuacji cenowej żywca wołowego. We wrześniu 2020 r. (dane GUS) krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt) przeciętnie uzyskiwali 6,40 zł/kg, a za młode bydło – 6,53 zł/kg, odpowiednio o 4% i 3% więcej niż w sierpniu br. oraz o ponad 6% więcej niż przed rokiem.

Na początku października 2020 r. tygodniowe ceny żywca wołowego w zakładach objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW były względnie stabilne, jednak w połowie miesiąca uległy obniżeniu. W dniach 12–18 października 2020 r. za bydło rzeźne płacono przeciętnie 6,24 zł/kg, o 1% mniej niż przed miesiącem, ale o 4% więcej niż w analogicznym okresie 2019 r.

RYNEK DROBIU

W związku z oczekiwanym 8% wzrostem produkcji mięsa kurzego w Chinach, do rekordowego poziomu 14,9 mln ton, Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w październiku 2020 r. opublikował prognozę, zgodnie z którą światowa produkcja mięsa kurzego w 2020 r. zwiększy się o 2% w stosunku do roku 2019 i osiągnie około 101 mln ton. Dynamiczny wzrost produkcji mięsa kurzego na rynku chiń-

skim będzie spowodowany przede wszystkim ograniczeniem popytu trzody chlewnej wywołanym rozwojem epidemii ASF w tym kraju, a co za tym idzie – prognozowanym zwiększeniem popytu na mięso drobiowe. USDA prognozuje, że pozostali główni globalni producenci również zwiększą produkcję: USA – o 2%, a Brazylia – o 1%¹³.

W Unii Europejskiej spodziewany jest niewielki wzrost produkcji drobiu. Zgodnie z prognozą Komisji Europejskiej z października 2020 r. produkcja drobiu na rynku unijnym w całym 2020 r. zwiększy się o 1%, do około 13,7 mln ton (w ekwiwalencie tuszek)¹⁴. W Polsce na poziomie produkcji drobiu w okresie pierwszych trzech kwartałów 2020 r. wpływ miały trzy negatywne czynniki: ogniska grypy ptaków wykryte na niektórych obszarach Polski skutkujące zamknięciem części rynków pozaunijnych dla polskiego eksportu drobiu, rozwój pandemii koronawirusa powodujący ograniczenia logistyczne w handlu międzynarodowym, zmniejszenie popytu na drób ze strony sektora HoReCa. Wymienione czynniki spowodowały, że tempo wzrostu przemysłowej produkcji drobiu w Polsce w pierwszej połowie roku uległo ograniczeniu. Stopniowe przywracanie funkcjonowania jednostek żywienia zbiorowego i hoteli w okresie letnim oraz znoszenie ograniczeń w handlu międzynarodowym stymulowało popyt na drób, co pozwoliło na zwiększanie jego produkcji w tym okresie. Według danych GUS od stycznia do września 2020 r. krajowa produkcja drobiarska zwiększyła się o 5,1% w odniesieniu do analogicznego okresu roku 2019¹⁵.

W związku z występowaniem ognisk grypy ptaków w niektórych obszarach UE nastąpiło pogorszenie uwarunkowań handlowych, co z kolei skutkowało ograniczeniem unijnego eksportu drobiu. Według danych KE w okresie

pierwszych ośmiu miesięcy 2020 r. eksport produktów drobiowych z UE-27 na rynki pozaunijne był o ponad 5% mniejszy niż przed rokiem i wyniósł 1123 tys. ton. Największymi odbiorcami drobiu sprzedawanego z UE do krajów trzecich były: Wielka Brytania, Filipiny, Ghana i Ukraina¹⁶. Zgodnie z prognozą KE eksport drobiu na rynki pozaunijne w całym 2020 r. będzie o 1% większy niż w roku 2019.

Zdecydowanie większy spadek odnotowano w imporcie drobiu do UE. Według danych KE w okresie styczeń–sierpień 2020 r. Unia Europejska zaimportowała 348 tys. ton produktów drobiowych, o 16% mniej niż w roku 2019. Drób na teren UE sprowadzany był przede wszystkim z: Wielkiej Brytanii, Brazylii, Tajlandii i Ukrainy.

W pierwszych ośmiu miesiącach 2020 r. odnotowano niewielki (2%) spadek wolumenu eksportu polskiego drobiu, do 1155 tys. ton (w ekwiwalencie tuszek). Pomimo ograniczeń spowodowanych pandemią koronawirusa eksport na rynki unijne zwiększył się o ponad 1%, do 899 tys. ton, co było wypadkową kilku czynników: korzystnego kursu wymiany złotego do waluty unijnej w okresie od marca do sierpnia br., odpowiednio skalkulowaną ceną oferty krajowej poprawiającą konkurencyjność polskich produktów na rynku unijnym, stopniowym znoszeniem ograniczeń logistycznych w handlu międzynarodowym oraz przywróceniem funkcjonowania placówek żywienia zbiorowego i hoteli w letnim sezonie turystycznym. Znaczny wpływ na całkowite wyniki w polskim eksporcie miał 11% spadek (do 256 tys. ton) wolumenu eksportu asortymentu drobiowego na rynki pozaunijne.

Sytuacja w polskim eksporcie produktów drobiowych w czwartym kwartale 2020 r. będzie uzależniona od ograniczeń implementowanych w celu opa-

¹³ *Livestock and Poultry: World Markets and Trade*, USDA FAS, October 2020.

¹⁴ European Commission. *Short Term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020 – Autumn 2020*.

¹⁵ Biuletyn Statystyczny GUS nr 09/2020. Przemysłowa produkcja mięsa drobiowego w zakładach przemysłu mięsnego zatrudniających 50 i więcej pracowników.

¹⁶ DG AGRI DASHBOARD: Poultry meat. European Commission z 05.11.2020 r.

nowania pandemii koronawirusa oraz od dalszego tempa przywracania relacji handlowych z krajami pozaunijnymi, które wprowadziły ograniczenia na import drobiu z Polski w wyniku zlokalizowanych ognisk grypy ptaków.

W okresie styczeń–sierpień 2020 r. znacznie większy był spadek wolumenu przywozu drobiu do Polski. W okresie pierwszych ośmiu miesięcy br. zaimportowano 94 tys. ton drobiu (w ekwiwalencie tuszek), o 26% mniej niż w porównywalnym okresie 2019 r.

Na rynku krajowym od maja do lipca 2020 r. odnotowano przewagę wzrostowych tendencji cen zakupu kurcząt brojlerów. Czynnikiem oddziaływującym stymulującym na ceny było stopniowe znoszenie obostrzeń wprowadzonych z uwagi na rozwój pandemii koronawirusa, co przełożyło się na zwiększenie popytu na mięso drobiowe w okresie letnim. Od początku sierpnia do połowy października br. ceny zakupu kurcząt brojlerów ulegały niewielkim zmianom. W notowaniach tygodniowych ZSRIR MRiRW kształtowały się w zakresie 3,17–3,25 zł/kg, ale ich poziom był niższy niż przed rokiem.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

Na świecie produkcja mleka systematycznie rośnie. Eksperti FAO przewidują, że w 2020 r. globalna produkcja mleka osiągnie poziom około 859 mln ton, o 1% wyższy niż w 2019 r. W największym stopniu zwiększy się produkcja w Azji (o 2%, do 367 mln ton) i Oceanii (o 1%, do 31 mln ton). Niewielki wzrost prognozowany jest także w Afryce (o 0,3%, do 47 mln ton). W Ameryce Północnej i Południowej łączna produkcja mleka utrzyma się na poziomie zbliżonym do szacowanego na 2019 r. i wyniesie 188 mln ton. Nieznaczny jej spadek prognozowany jest

natomiast w Europie (o 0,3%, do około 226 mln ton)¹⁷.

Unia Europejska należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Komisja Europejska przewiduje, że w 2020 r. w UE-27 nastąpi dalsza redukcja stada bydła mlecznego (o 0,4%, do 20,4 mln szt.), co będzie rekompensowane wzrostem wydajności mlecznej (o 1,6%, do 7 411 kg/szt.). Produkcja mleka w UE-27 w 2020 r. może być o 1,3% większa od notowanej w 2019 r. i wynieść 154 mln ton.

W konsekwencji unijne dostawy mleka do skupu w 2020 r. prawdopodobnie wzrosną o 1,4%, do 144,9 mln ton. KE prognozuje, że – przy optymalnych warunkach pogodowych i utrzymaniu popytu na produkty mleczne – w 2021 r. unijna produkcja surowca może wzrosnąć o 0,8%, do 155,2 mln ton¹⁸.

W Polsce w połowie 2020 r. odnotowano nieznaczny wzrost pogłowia krów mlecznych. Według danych GUS w czerwcu 2020 r. liczebność stada wyniosła 2224,9 tys. szt. i była o 0,2% (o 3,4 tys. szt.) większa niż w czerwcu 2019 r. W okresie dziewięciu miesięcy 2020 r. krajowe dostawy mleka do skupu, pomimo miesięcznych wahań, utrzymywały się na poziomie wyższym niż rok wcześniej. Według wstępnych danych GUS w okresie styczeń–wrzesień 2020 r. producenci dostarczyli do podmiotów skupujących 9,2 mld litrów mleka, o około 3% więcej niż w analogicznym okresie 2019 r.

Utrzymujący się od początku 2020 r. wysoki poziom dostaw mleka surowego do skupu wpływał stymulująco na rozwój krajowej produkcji artykułów mleczarskich. Z danych GUS¹⁹ wynika, że w okresie styczeń–wrzesień 2020 r. wyprodukowano 190 tys. ton masła, o 12,5% więcej niż przed rokiem. Jednocześnie produkcja odtłuszczonego mleka w proszku ukształtowała się na

poziomie wyższym niż rok wcześniej. W okresie dziewięciu miesięcy 2020 r. w krajowych proszkowniach wyprodukowano 130 tys. ton OMP, o 5% więcej niż przed rokiem.

W całym 2020 r. polski przemysł mleczarski prawdopodobnie utrzyma produkcję większości trwałych artykułów na poziomie nieco wyższym niż przed rokiem. Struktura produkcji przemysłowej będzie w znacznym stopniu determinowana sytuacją podażyowo-popytową na rynku krajowym i międzynarodowym. Duży wpływ na koniunkturę na rynku mleka w czwartym kwartale 2020 r. będzie miał przebieg pandemii COVID-19 i zasięg wprowadzonych z tego powodu ograniczeń.

W Polsce w okresie ośmiu miesięcy 2020 r. wpływy branży mleczarskiej z eksportu produktów mlecznych utrzymywały się na poziomie wyższym niż w 2019 r. Ze wstępnych danych Ministerstwa Finansów wynika, że w okresie styczeń–sierpień 2020 r. wartość wywiezionych artykułów mleczarskich z Polski osiągnęła poziom 1,6 mld euro (7,13 mld zł) i była o około 1% wyższa niż przed rokiem. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 0,7 mld euro (3,17 mld zł), nieznacznie (o 0,4%) mniej. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w okresie ośmiu miesięcy 2020 r. osiągnęło poziom 0,9 mld euro (3,96 mld zł), o 1,5% wyższy niż przed rokiem.

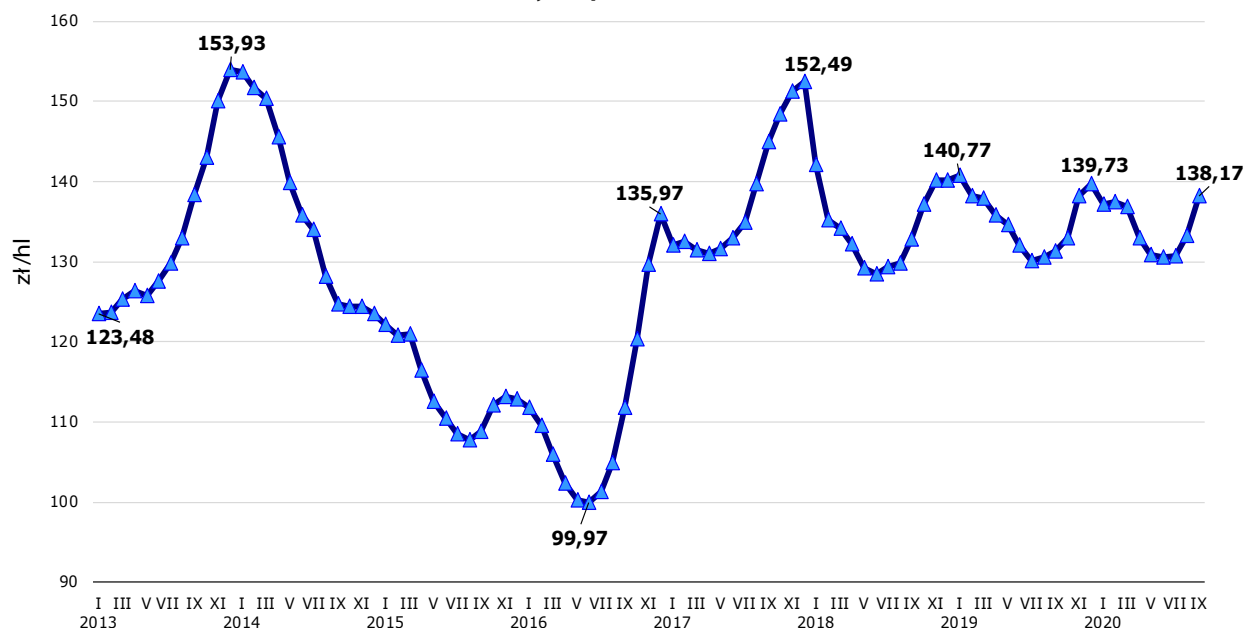
Produkty mleczne z Polski znajdowały nabywców głównie na rynku unijnym. W okresie ośmiu miesięcy 2020 r. udział krajów UE w wartości eksportu wyniósł 67% wobec 75% przed rokiem. Jednocześnie przychody uzyskane z wywozu do UE uległy obniżeniu o 10%, do 1,1 mld euro. Na rynku unijnym artykuły mleczarskie krajowi eksporterzy lokowali głównie w Niemczech (298 mln euro – 18% wartości), Czechach (102

¹⁷ Prognoza FAO – *Food Outlook Biannual report on global food markets June 2020 – Milk and milk products*.

¹⁸ *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2020, Autumn 2020*.

¹⁹ Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

Ceny skupu mleka w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

młn euro – 6%), w Niemczech i Wielkiej Brytanii (odpowiednio 81 mln euro i 80 mln euro – po 5%)²⁰.

W trzecim kwartale 2020 r. krajowe ceny skupu mleka surowego wykazywały tendencję wzrostową (po spadku w pierwszym półroczu). Według danych GUS we wrześniu 2020 r. dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 138,17 zł/hl, o 4% więcej niż miesiąc wcześniej i o 5% więcej niż przed rokiem.

W okresie styczeń–wrzesień 2020 r. średnia krajowa cena skupu mleka, w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r., uległa tylko nieznacznej obniżeniu (o 0,3%), do 134,14 zł/hl, przy zwiększeniu skupu o około 3%, do 9,2 mld litrów. W całym 2020 r. o utrzymaniu względnie opłacalnego poziomu cen surowca zadecyduje kondycja ekonomiczna globalnego rynku mleka. W kraju od grudnia 2019 r. do maja 2020 r. utrzymywała się spadkowa tendencja cen zbytu masła, spowodowana zmniejszonym popytem na tłuszcz mleczny na rynku globalnym,

głównie w wyniku ograniczeń związanych z rozprzestrzenianiem się pandemii COVID-19. W kolejnych miesiącach br., w następstwie stopniowego łagodzenia obostrzeń w gospodarce oraz związanych z tym przywracaniem funkcjonowania branży HoReCa, nastąpił wzrost popytu, mający przełożenie na ceny. Według danych GUS w sierpniu 2020 r. cena zbytu masła w blokach wyniosła 17,85 zł/kg z VAT i była o 1% wyższa niż przed miesiącem i o 4% wyższa niż rok wcześniej. We wrześniu br. cena masła nadal rosła, natomiast na początku października br. notowano tygodniowe wahania cen.

W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW w dniach 12–18 października 2020 r. masło w blokach zbywano przeciętnie po 16,07 zł/kg z VAT, nieznacznie (o 0,5%) drożej niż miesiąc wcześniej, ale o 6% taniej niż przed rokiem.

Krajowe ceny zbytu odtłuszczonego mleka w proszku wykazują podobne tendencje jak ceny na rynku świato-

wym. Od marca do maja 2020 r. ceny OMP w Polsce, w wyniku wprowadzonych ograniczeń związanych z rozprzestrzenianiem się koronawirusa i zachwiania popytu na ten rodzaj proszku mlecznego, wykazywały tendencję spadkową. W czerwcu i lipcu 2020 r. odnotowano nieznaczny wzrost cen, jednak w sierpniu br. OMP potaniało. Producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 9,69 zł/kg z VAT, o 1% mniej niż w lipcu br., ale o 8% więcej niż w sierpniu 2019 r. We wrześniu 2020 r. ceny OMP, pomimo tygodniowych wahań, wykazywały wzrost, jednak na początku października br. uległy ponownemu obniżeniu. Według danych ZSRIR MRiRW w dniach 12–18 października 2020 r. cena OMP ukształtowała się na poziomie 9,59 zł/kg z VAT, o 1% niższym niż przed miesiącem i o 6% niższym niż w porównywalnym okresie 2019 r.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR²¹: **Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Paulina Kafarska, Martyn Mieczkowski, Maria Włodarczyk.**

²⁰ Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501.

²¹ Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

SUMMARY

Małgorzata Gośniowska-Kola, acting Director General of the National Support Centre for Agriculture (KOWR)

The Director General would like to wish you a pleasant reading of the latest issue of the KOWR magazine.

Anna Rytelewska, Piotr Burkot

A decade of dynamic growth in Polish wine-making

The Polish wine market has been growing vigorously. Both the number of producers and the area under vines have been increasing. In 2019/2020, a total of 6,374 hectolitres of wine were marketed, which translates into approx. 850,000 bottles.

Monika Kozłakiewicz

Summary of the 2019/2020 beekeeping season

This is another season for the CAP mechanism known as "Support for the market of bee products" to be implemented by the National Support Centre for Agriculture (KOWR). For the 2019/2020 season, the aid funds earmarked to support the beekeeping industry amounted to approx. PLN 33.5 million.

Beata Kurant

Trends in tobacco farming and production in Poland

Since 2017, the National Support Centre for Agriculture (KOWR) has been performing tasks related to the monitoring of the tobacco farming, and supervising the production and sale of raw tobacco. These efforts are aimed at "tightening" the trade in raw tobacco in order to curb informal trade in dried tobacco and tobacco products.

Monika Brzezińska, Hanna Wojniak

Interventions in face of Brexit

By giving up its membership of the European Union, the United Kingdom did not only upset the economic balance, but also the internal economic market of the EU. The article discusses the possibility of using interventionist mechanisms in the event of Brexit-related disturbances that may occur in the internal EU market.

Agnieszka Kochaniec

Trade with the UK

Starting from 1 January 2021, in connection with the UK leaving the customs union and the EU internal market, trade in goods between the EU Member States and the UK will be subject to the rules and border checks applicable in trade with other third countries.

Beata Wawrenty

Compulsory LORI registration

Starting from 1 January 2021, new rules for the administration of tariff quotas for imports and exports of agricultural

and food products under the licensing system will come into force. The new obligations for entrepreneurs include compulsory registration in the electronic LORI system (Licence Operator Registration and Identification).

Marcin Wroński, Deputy Director General of the National Support Centre for Agriculture (KOWR)

Good performance of Polish exports of agricultural and food products

During the eight months of 2020, the value of exports of agricultural and food products from Poland went up. Between January and August 2020, the exports of agricultural and food products reached EUR 21.9 billion, which was by EUR 1.2 billion higher than the year before (up by 6% year on year).

Paweł Góralski

The effects of drought on the operations and standing of KOWR companies

The effects of the 2018–2019 drought resulted in considerable damage in commodity farming. In the second part of the analysis, the author presents the effects of drought-related losses on the financial performance of KOWR companies located in the most affected areas.

Marzena Trajer

Polish vegetables: Be an informed buyer

Vegetable production is a significant branch of Polish agriculture, and its importance has been gradually increasing. In 2019, vegetable cultivation in Poland covered 1.3% of the sown area, and the share of vegetables in the value of agricultural commodities stood at 11%.

Ada Krzewicka

Exporter's guide: Export destinations for Polish agricultural and food products

Polish companies are intensively looking for new markets. What are the destinations for Polish products and which ones are most promising? We address these issues in the next episode in our series on tips for exporters.

Situation on agricultural markets

We present our regular analysis of the situation on the main agricultural markets: cereals, pork, beef, poultry, milk and dairy products. KOWR specialists discuss trends in the production and sale of agricultural and food products.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny **22 376-76-76**
Czynny od poniedziałku do piątku w godz. **8.00-16.00**

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu i Kontroli	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79
Departament Zagospodarowania Przejętego Mienia	22 376-77-19

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
12 424-09-40

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśluborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-00

OT Szczecin

ul. Matejki 6B
71-615 Szczecin
91 814-42-00

#KupujŚwiadomie

Szukasz żywności wysokiej jakości? Spójrz na etykietę. Wybieraj produkty ze znakami jakości i oznaczeniami, które potwierdzają ich wyjątkowe walory.

Produkty spożywcze ze znakiem

Oznaczone poniższymi znakami produkty spożywcze nie powstają w ramach systemów jakości, ale posiadają konkretne cechy, które je wyróżniają, a przez to wpływają na ich wyjątkowość i unikalność. Są to takie walory jak pochodzenie surowców użytych do produkcji czy tradycyjne metody wytwarzania.

Znak **POZNAJ DOBRĄ ŻYWNOSĆ** informuje o wysokiej i stabilnej jakości produktu żywnościowego. Więcej na: www.gov.pl/rolnictwo/poznaj-dobra-zywnosc

Znak **PRODUKT POLSKI** to gwarancja, że produkt został wyprodukowany w Polsce na bazie polskich surowców. Więcej na: www.gov.pl/produktpolski

Znaki **WOLNE OD GMO** gwarantują, że produkt nie zawiera organizmów genetycznie zmodyfikowanych lub że pochodzi od zwierząt, które nie były żywione paszami genetycznie zmodyfikowanymi.

Produkty certyfikowane są poddawane kontrolom, spełniają rygorystyczne standardy produkcji. Poszczególne systemy jakości mają swoje własne wytyczne i reguły, które należy spełnić, aby proces certyfikacji zakończył się przyznaniem konkretnego certyfikatu i upoważnieniem producenta do oznaczania nim danego produktu.

Produkty certyfikowane w ramach krajowych systemów jakości

Żywność oznaczona poniższymi znakami daje gwarancję jakości dzięki stosowaniu określonych, rygorystycznych metodyk i zasad produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem jakości i pochodzenia surowca, z którego jest produkowana.

QAFP. System gwarantowanej jakości żywności zwraca uwagę na dobrostan zwierząt, zdrowie konsumentów i jakość kulinarną mięsa. Obejmuje kulinarnie mięso wieprzowe, tusze i elementy z kurczaka i indyka, a także wędliny drobiowe i wieprzowo-wołowe.

QMP. System gwarantowania jakości mięsa wołowego kładzie nacisk na wysokie standardy dobrostanu zwierząt. To gwarancja sprawdzonego źródła pochodzenia mięsa, miękkiej i delikatnej wołowiny, a także doskonałego smaku.

JAKOŚĆ TRADYCJA. System jakości służący wyróżnieniu produktów tradycyjnych wysokiej jakości, które posiadają co najmniej 50-letnią historię wytwarzania.

Produkty z certyfikatami unijnymi

Unijny system oznaczeń gwarantuje wyjątkową jakość produktu wynikającą ze specyficznych warunków regionalnych, historii czy też unikatowej tradycji wytwarzania.

CHRONIONA NAZWA POCHODZENIA. Znak jakości przyznawany produktowi nawiązuje do miejsca, w którym jest wytwarzany, i podkreśla jego związek z danym regionem geograficznym. Wszystkie surowce potrzebne do wytworzenia tego produktu pochodzą z określonego obszaru geograficznego oraz wszystkie fazy wytwarzania odbywają się na tym obszarze.

CHRONIONE OZNACZENIE GEOGRAFICZNE. Znak przyznawany produktom regionalnym wyjątkowej jakości, o nazwie nawiązującej do miejsca, w którym są wytwarzane i podkreślającej ich związek z tym miejscem. Przynajmniej jeden z etapów powstawania produktu musi przebiegać na obszarze, do którego odnosi się nazwa.

GWARANTOWANA TRADYCYJNA SPECJALNOŚĆ. Znak jakości przyznawany produktom noszącym tradycyjną nazwę odnoszącą się do ich specyficznego charakteru lub tradycyjnie stosowaną dla tych produktów. Produkt musi być wytwarzany z tradycyjnych surowców, według tradycyjnej, przekazywanej z pokolenia na pokolenie receptury lub tradycyjnymi metodami.

ROLNICTWO EKOLOGICZNE. Zamieszczany na etykietach unijny znak jakości wraz z numerem certyfikatu potwierdza, że produkt jest wolny od zanieczyszczeń, chemii i GMO oraz wytworzony z dbałością o środowisko naturalne ze szczególnym uwzględnieniem łączenia przyjaznych środowisku praktyk gospodarowania, wspomagania wysokiego stopnia różnorodności biologicznej, wykorzystywania naturalnych procesów oraz zapewnienia właściwego dobrostanu zwierząt.

